

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

Opgericht door Kolonel E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
 INLICHTINGDIENST } TELEFOON 4519.

KOLONIAAL

ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST“:
 TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
 Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

CORN. DE JONG ATELIER VOOR MODERNE FOTOGRAFIE Zeestraat 63 :: Den Haag :: Tel. 6038

HOUD: Vereniging van Inlandsche Ambtenaren „Mangoenhardjo“. — Cursorische Voordrachten over de Ned. Koloniën. — Uit de Oost-Ind. Mail. — Suriname. — Curaçao. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht. — Leestafels. — Mededeelingen.

Vereeniging van Inlandsche Ambtenaren „Mangoenhardjo“.

Wij ontvingen van bovengenoemde vereeniging het jaarboekje van 1914, bevattende de notulen van de gehouden vergaderingen, benevens een circulaire van het hoofdbestuur.

De eerste notulen bevatten het verslag van een rede van den bekenden Dr. Radjiman over de Sarikat Islam en ten einde na te gaan hoe deze ontwikkelde Javaan over deze vereeniging denkt, volgen hier enkele aanhalingen uit die rede:

Als redenen van den enormen toelooft tot de S. I. vindt spr. 1e. de hoop op hulp en steun bij nood en ellende, 2e. de hoop op leeringen van p a g o e r o n (het onderwijs in de geheime wetenschappen van het verleden) en occulte wetenschappen. Immers de leden, die zich oorspronkelijk vereenigden, deden dit onder belofte van elkaar te zullen steunen bij nood en ellende en het leven van de betere tijde te bezien; terwijl deze belofte geschiedde onder zede en gepaard ging met eenige ceremoniën (o.a. het drinken van bezworen water.) Dit was zeer aantrekkelijk voor het gemoed van het Javaansche volk; zeer naar den zin van de massa, die opleeft in verhalen van p a g o e r o n en occulte wetenschappen uit den ouden tijd.

Toen echter het grootste deel der bewoners van de kampongs was toegetreden, kreeg de vereeniging een ander aanzien, het aanzien van macht, waardoor de niet aangesloten onder den indruk geraakten en een soort vrees of schaamte gingen gevoelen, omdat zij niet toegetreden zijn. Deze traden nu ook toe, uit vrees voor het onaangename leven, dat zij anders zouden hebben.

In dit geval van macht vindt spr. een groot gevaar voor de massa, daar het aanleiding geeft tot excessen. In de voorkoming daarvan ligt het moeilijke vraagstuk, hetgeen de Regeering zeer goed heeft ingezien.

Raadzaam is het dan ook, dat onder deze omstandigheden naar goede leiding getracht wordt en dit missen wij juist hier, wijl deze beweging een zuivere volksbeweging is. We missen hier nog te veel de leidende, bindende kracht. De thans aanwezige bindende kracht is niet bij machte de massa in hare bijzonderheden te verstaan en dus niet in staat die in de goede richting te leiden; zij stelt zich de zaak te groot voor en denkt datgene te bereiken, wat door de leden op hun tegenwoordig peil van ontwikkeling niet volvoerd kan worden. Dit is het zwakke punt van S. I. en zal hoogstwaarschijnlijk ook de oorzaak worden van het eenmaal weder uiteenspatten der vereeniging.

Een tweede gevaar voor het voortbestaan der vereeniging onder de tegenwoordige omstandigheden is het ontbreken van nieuwe prikkels, welke de oorspronkelijke, die niet meer van kracht zijn, substituëren.

De eerste prikkel, de zucht naar onderlinge ondersteuning, vervalt als iedereen in de kampong lid is en de toestand dus juist blijft zooals deze te voren was. De tweede prikkel, de vrees voor een onaangenaam leven, is even-

eens vervallen, omdat er nu geen uitsluiting van niet-leden meer kan plaats hebben, zoodat de directe voordelen niet meer in het oog springen.

Nieuwe prikkels ontbreken tot heden toe ten eenemale, tenzij men dan in aanmerking neemt de veel besproken excessen, welke juist pleiten voor het onredelijke van de vereeniging en haar in botsing brengen met de remmende kracht, welke niet gedooft, dat de openbare rust en orde verbroken worden.

Men ziet, zegt spr., de stof tot vereeniging, de behoefte der leden daartoe, is dan niet meer aanwezig; zoodra men niet meer weet, waarvoor men zich moet vereenigen, dan spat de vereeniging uiteen.

De leering, welke spr. uit de S. I. beweging trekt, is de groote behoefte aan volksonderwijs, dat beoogt de ontwikkeling van het verstandelijke, om te kunnen dienen tot het onderscheiden van wat goed en kwaad is voor het volk.

De overige notulen geven verslagen van de handelingen der vereeniging van Inlandsche Ambtenaren om te trachten de positie harer leden langs wettelijken weg te verbeteren.

Eenige vermeldenswaardige mededeelingen vindt men intusschen in de circulaire van het hoofdbestuur. Behalve eenige wenken op het gebied van de bevordering der volkswelvaart, de onderlinge ondersteuning en het onderling overleg, bevat het een beschouwing over de verdediging van Ned.-Indië, welke misschien beter aan bevoegde krachten ware overgelaten, en beschouwingen over het Inlandsche onderwijs. Bij deze laatste worden achtereenvolgens behandeld: de dessascholen, de scholen 2e kl., de ambachtsscholen, de scholen 1e kl., de bestuursscholen, officiersschool, kaderschool, studies in Holland en studies in het buitenland. De wenschen, zooals die uit de Inlandsche maatschappij voortkomen, worden daarin uitgedrukt.

Het programma van de 2e kl. scholen wordt niet volledig genoeg geacht; deze school moet geheel kunnen voldoen aan de behoefte van den middenstand.

Op de bestaande ambachtsscholen komen de leerlingen uit een stand, die nog geen handenarbeid wil verrichten. De werklieden kunnen hunne zonen daar niet heen zenden wegens de kosten. Wenschelijk ware de oprichting van ambachtsscholen lager bij den grond, waar alleen langs practischen weg werklieden worden gevormd.

De wenschelijkheid wordt uitgesproken om het onderwijs aan de bestuursscholen uit te breiden. In afwachting van den tijd dat het mogelijk zal zijn om leerlingen afkomstig van de M.U.L.O.-scholen of de 3e klasse van de H. B. S. in voldoende aantal te krijgen, worde in de voorbereidende afdeling onderwijs gegeven in het Engelsch, terwijl de meeste zorg worde besteed aan dat in het Nederlandsch. (De ingestelde cursus voor Inl. Ambtenaren aan de Bestuurschool te Batavia zal door die Ambtenaren wel met vreugde zijn begroet.)

De bespreking van officiers- en kaderschool laten we om de boven reeds genoemde reden liever onaangeroerd.

„Om het intellectueel en materieel peil van de Inlandsche maatschappij zoo spoedig mogelijk te verhoogen, zegt het hoofdbestuur, zou het raadzaam zijn om Inlanders in staat te stellen in Holland te studeeren, door het toekennen van voorschotten, hetzij renteloos of met matige rente, voor onderwijzers, middelbare en hogere technici, medici, rechtsgeleerden, enz.“

„De bevordering van de studies in Europa achten wij veel beter dan het oprichten van een hoogeschool,

omdat wij al dadelijk het beste kunnen krijgen op het gebied van techniek en wetenschappen en zulks den lande weinig zal kosten; terwijl een Inlandsche hoogeschool in langen tijd niet dezelfde hoogte zal kunnen bereiken als die van een Europeesche en zeer kostbaar is. Bovendien zal er in den eersten tijd niet genoeg bibit zijn voor zoo'n hoogeschool. De bestaande 3 hogere burgerscholen leveren per jaar slechts ± 50 abiturienten af.“

„Men kan er pas aan denken, wanneer hier tientallen van H.B.S. zijn verzezen en honderden of duizenden Inlanders in Europa hogere studiën hebben gemaakt, die gedeeltelijk als leeraren of eventueel op te richten hoogescholen kunnen optreden.“

De voorstanders van de oprichting op dit oogenblik eener hoogeschool in Indië mogen deze woorden van Inlandsche zijde wel ter harte nemen. Daar thans een dergelijke school voor de enkele Europeanen te stichten, zou onverantwoordelijk zijn. De instelling hier te lande van de commissie voor raad en voorlichting nopens de wijze, waarop zal zijn te voorzien in de behoefte aan middelbaar (voorbereidend hooger) onderwijs in Ned.-Indië, dat zich aanpast aan de bijzondere belangen en behoeften van de verschillende groepen der Indische bevolking en gelegenheid geeft tot het behalen van een getuigschrift, waaraan gelijke rechten ten aanzien van de toelating tot de studie en de examens aan de universiteiten en andere inrichtingen van hooger onderwijs in Nederland kunnen worden verleend als aan de thans daarvoor gevorderde diploma's, zal de vereeniging van Inl. Ambtenaren genoeg doen. Het doel door deze commissie voor te bereiden, is juist wat de Inlanders voor hun hogere ontwikkeling thans het meest noodig hebben, n.l. aanpassend onderwijs in Indië, dat hen in staat stelt in Nederland door te studeeren op verschillend gebied en dan nog..... den geldelijken steun voor de waardigen om dit te kunnen volvoeren.

Verder vraagt het hoofdbestuur of het wellicht nuttig zou zijn om na te gaan hoe het gesteld is met het onderwijs in de naburige landen, zooals Britsch-Indië, Philipijnen en Japan.

„Wij moeten trachten daar connecties te krijgen. Misschien kunnen wij daar op het gebied van techniek en wetenschappen meer leeren dan in Ned.-Indië met minder kosten dan in Europa; in afwachting van den tijd, dat onze Regeering termen kan vinden om ons te steunen in onze studiën in Holland, of dat wij zelf daartoe voldoende middelen hebben. Als wij het beste niet kunnen krijgen, dan moeten wij ons behelpen met het minder goede. De kwestie is: wij moeten vooruit.“

G.

Cursorische Voordrachten over de Ned. Koloniën.

De cursussen over Nederl. Indië, die vanwege de Indische Commissie van het Nederl. Onderwijzers Genootschap te Alkmaar en te Amsterdam gehouden zijn, mochten zich in eene groote belangstelling verheugen. Te Alkmaar bedroeg het aantal toehoorders ± 70; te Amsterdam volgden ongeveer 130 onderwijzers en onderwijzeressen geregeld de voordrachten. Nu deze proefnemingen zoo goed geslaagd zijn, stelt de commissie zich voor, hare werkzaamheden in het seizoen 1915/1916 voort te zetten en zoo mogelijk uit te breiden. Dezen zomer nog worden cursussen gehouden te Brielle en te Hellevoetsluis, door den heer C. Lekkerkerker, Inspecteur bij het Inlandsch

PERRY & CO.

**Dekstoelen
 Hut
 Mail } koffers
 Vouwstoeltjes, enz.**

**HOOGSTRAAT
 20.**

onderwijs en te Eindhoven door den heer W. J. Giel, Gep. Kol. tit. N.-I. L.

Secretaris van bovengenoemde Indische Commissie is de heer Dr. H. H. Zeijlstra Fzn., Zwolsche weg 65 te Deventer.

Uit de O. I. Mail.

Besmet verklaard.

De Bat. bladen melden, dat Batavia 2 Mei j.l. wegens cholera besmet verklaard is.

De pestbestrijding.

Naar het „Soer. Nwsbl”. vernam, hebben de besprekingen, gehouden door den directeur B. B. en de civiele en geneeskundige autoriteiten te Soerabaja over de pestbestrijding, hoofdzakelijk gehandeld over de wijze, waarop de Inlandsche bevolking zal deelen in de kosten der woningverbetering, waarmede in de onderdistricten buiten Soerabaja reeds een aanvang is gemaakt en ook binnenkort in de kota zelf zal worden begonnen. De Inlandsche bevolking, beu van het voortdurend wijzigen der pestbestrijdingsplannen, toont zich niet genegen, om ook maar een cent bij te dragen in de kosten dier woningverbetering, overtuigd als zij is, dat al die nieuwe plannen alleen bedacht worden, om haar te plagen. Daar de kosten dier verbeteringen te hoog zijn, om door de regeering alleen te worden gedragen, zal de bevolking dus gedwongen moeten worden, haar penning te offeren. Als de woningverbetering dan ook eindelijk maar goede resultaten oplevert.....

Gul Ned.-Indië.

Het centraal comité te Batavia tot leniging van den nood in Nederland maakt bekend, dat sedert de vorige opgave weder f 50.000.— naar Nederland werd overgemaakt, terwijl alsnog ontvangen werden de volgende bijdragen, t.w.:

f 287.25	6e storting comité	Sitoebondo.
„ 104.93	6e „ „	Magetan.
„ 102.10	9e „ „	Wonosobo.
„ 136.34	5e „ „	Bandjermasia.
„ 2256.61	4e „ „	Bondowoso.
zijnde:		
f 151.50	van Europ. Ingezetenen.	
„ 183.—	„ Chin. dito	
„ 165.—	„ de tabaksondern. „Sentong”.	
„ 1136.85	„ de afdeeling Bandjoewangi.	
„ 620.26	Opbrengst Soirées Variées gehouden in de Soc. te Bondowoso.	
„ 208.25	Bijdragen Sf. Balapoelang, Bandjaratma, Kemanglen en Pangka.	
„ 41.50	8e storting comité	Temangoeng.
„ 14.—	10e „ „	Rembang.
„ 175.—	8e „ „	Poerbolinggo, waarvan f 85.— bijdragen van inl. ambtenaren.
„ 75.—	4e „ „	Paleleh (Bwool).
„ 15000.—	8e „ „	Batavia.

Uitmakende met de reeds eerder bekend gestelde bijdragen een totaal van f 619.254, waarvan f 600.000 reeds naar Nederland werd gemitteerd.

De collecten die op den „Soldatendag” werden gehouden voor de gezinnen der gemobiliseerde militairen in Holland, hebben veel opgebracht. Het totaal bedrag was nog niet bekend.

Ook voor de noodlijdenden op Curaçao zouden gelden worden verzameld. (Zie onder onze rubriek Curaçao).

Uitbreiding van de Cultuurschool.

In de „Javabode” lezen wij:

Aan de cultuurschool te Soekaboemi, naar bekend eene inrichting voor praktisch landbouwkunde en voor opleiding tot leerling-opziener bij het boschwezen, met een leertijd van 3 jaren en toegankelijk voor leerlingen, onverschillig van welken landaard, die eene Europeesche lagere school volledig hebben doorlopen, mits niet ouder zijnde dan 17 jaren, wordt een voorbereidende cursus verbonden.

Ten einde daartoe al dadelijk, in afwachting van de vaststelling der begroting voor 1916, te kunnen overgaan, zijn de noodige gelden door de regeering beschikbaar gesteld, o.a. tevens fondsen voor de toekenning van toelagen van f 25 's maands aan de leerlingen van den voorbereidenden cursus.

Aan de leerlingen van de school zelve, wier ouders of voogden elders dan te Soekaboemi wonen, alsmede aan hen, die zich verbinden, na volbrachte studie dienst te nemen bij het boschwezen, worden eveneens beurzen tot dat bedrag verleend.

In het vorig jaar Mei leverde de school de eerste leerlingen af. Van den cursus voor de opleiding tot leerling-opziener bij het boschwezen, slaagden toen in het eind-examen 13 en van dien tot opleiding voor employé bij de cultures 10 leerlingen.

De cursus 1914/1915 ving aan met 141 leerlingen.

Als gevolg van den steeds toenemenden toeloop van leerlingen, zal in het volgend jaar de 1ste klasse van afd. A gesplitst worden in twee parallel klassen en zullen 4 lokalen worden bijgebouwd, waarvan één voor den aanvang van den cursus 1916/1917 (dus vóór 1 Juli van het volgend jaar) gereed zal moeten zijn.

Vergadering van de S. I.

Het Soer. Hbld. van 3 Mei j.l. schrijft:

„De gisteren alhier in het gebouw van de Oost-Java-

bioscoop gehouden vergadering van de afdeeling Semarang der S. I. was zeer druk bezocht.

In de plaats van den afgetreden voorzitter Soedjono werd benoemd Joesoef, ambtenaar bij de Sem-Joana Stoomtram.”

De opening der Buitenzorgsche Kartinischool.

De opening der Buitenzorgsche Kartinischool heeft zich gistermorgen in eene buitengewone belangstelling mogen verheugen. Toen om tien uur een groot aantal priates, vele van hun dames vergezeld, en vele Europeesche dames en heeren zich in de achtergalerij hadden verzameld, nam de presidente der vereeniging, Mej. W. J. Bosch, het woord en heette allen welkom, in 't bijzonder de heer P. H. Verboeket, inspecteurend ambtenaar van het Hollandsch-Inlandsch onderwijs, die inspeciale opdracht van den wd. directeur van O. en E. de plechtigheid bijwoonde. Melding werd gemaakt, dat telegrafische gelukwenschen waren binnengekomen van mevrouw en den heer Jasper, uit Toeban, aan wien de vereeniging veel te danken heeft, den directeur der Rechtsschool en het bestuur der Madjoesche Kartinivereeniging.

Spreekster memoreerde, dat deze school haar ontstaan te danken heeft aan het initiatief van de voornamelijk Inlanders zelf, die reeds jaren de behoefte hebben gevoeld, ook de vrouwelijke sekse meer te ontwikkelen, opdat ze later niet te veel zal achterstaan bij het sterkere geslacht. Sedert een paar jaar hebben Europeesche dames en heeren zich er voor gespannen, om het doel, het bezit van eene dagschool, te helpen bereiken. Aan allen, die hiertoe hebben medegewerkt, werd door de presidente dank betuigd, terwijl ze er tevens op aandrang de vereeniging te blijven steunen.

De volgende spreker, de patih van Buitenzorg, hield een toespraak in het Soendaneesch en bedankte de dames Ilgen, Slangen en Weegner voor het onderwijs, dat zij belangeloos hadden gegeven.

De heer Van Hinloopen Labberton spoorde de kinderen aan tot getrouw schoolbezoek. Deze spreker richtte zich, evenals de presidente en de patih, tot de nieuwe onderwijzeres, mevrouw Chevalier, om haar op 't hart te drukken, dat niet zoover de verstandelijke, dan wel de zedelijke vorming de richtsnoer van haar onderwijs zal moeten zijn, zooals de groote Kartini zelf het heeft gewild.

De school telt 70 leerlingen, waaraan behalve mevrouw Chevalier, drie gediplomeerde Inlandsche onderwijzeressen verbonden zijn.

PERSONALIA.

Benoemd tot buitengewoon substituut griffier van den landraad te Kediri, de rechterlijke ambtenaar ter beschikking, Mr. O. O. Bergsma.

Eervol ontslagen als buitengewoon substituut griffier van den landraad te Tangerang J. H. Petitjean, en is in diens plaats benoemd A. J. Schenkhuizen.

De officier van justitie te Batavia, mr. R a h d e r, heeft 4 Mei j.l. zijn ambt neergelegd.

Mr. du Cloux heeft toen die functie aanvaard.

De resident van Timor.

Gedurende eenige dagen vertoefte hier ter plaatse de heer E. G. Th. Maier, resident van Timor en onderhoorigheden, die, naar wij vernemen, o.m. langdurige besprekingen, ook met den gouverneur-generaal, heeft gehouden omtrent de regeling van het onderwijs in zijn gewest. Krachtig moet verder door den resident er op zijn aangedrongen, om in het belang van de te verwachten snelle ontwikkeling van zijn zoo lang verwaarloosd gewest, ingrijpende, veel geld kostende maatregelen te nemen.

Ten afscheid.

Door de hoofdamttenaren van het hoofdbureau der S.S. en van het bureau Opnamen zou op 5 Mei j.l. ter gelegenheid van het vertrek van den heer A. W. E. Weyerman, dezen ambtenaar een afscheids-diner worden aangeboden.

Het diner zal plaats hebben bij de firma Stam en Weynds op Gondagdia.

Met verlof.

De directeur van justitie, de heer Mr. J. W. C. Cordes vertoefde, naar de Javabode van 3 Mei meldde, eenigen tijd met binnenlandsch verlof in de Preanger en zou in den loop dezer maand zijne functien weder aanvaarden.

Met pensioen.

Naar hetzelfde blad vernam zal de resident van Benkoelen, de heer L. Knappert, in den loop van dit jaar 's lands dienst met pensioen verlaten.

Aangezien voorts aan den resident van Amboina, den heer H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt, met ingang van 12 Juni a.s. eervol ontslag uit 's lands dienst is verleend, zullen derhalve spoedig 2 assistent-residenten op de buitenbezittingen tot hoofd van gewestelijk bestuur worden benoemd.

De moord op controleur van Gorkom.

Het kort verslag over de residentie Djambi vermeldt omtrent den moord op controleur Van Gorkom, dat op den 23sten Januari te ongeveer 11 ure voormiddag de rapporteur het telegrafische bericht ontving van den dood van den controleur der afdeeling Kerintji: B. W. van Gorkom, met een mausegeweer neergeschoten door het Gouvernements-districtshoofd Hadji Bakri van Korintji

ZEEBABOE.

Hierbij biedt zich aan een ervaren **ZEEBABOE**, van goede getuigschriften voorzien. Inlichtingen te bekomen bij Baronesse VAN HEEMSTRA—VAN OOSTERZEE, Huijzer ter Leede, Sassenheim.

C.L. BOUCHER
WOONT
PAPESTRAT 11
SPECIALITEIT IN
AMERIKAANSCH KANTOOR
ARTIKELN - VULPENHOUDERS
ROEKBINDERIJ - BOEKDRUKKERIJ
- STEMPELINRICHTING

Middelbare School v. Handel en Administratie.

LAAN v. MEERDERVOORT 104 - 's-GRAVENHAGE.

EXTERNAAT en INTERNAAT.

AFD. A. **Bijzondere Middelbare Handelsschool** met als onderbouw eene H.B.S. met 3 j. cursus. Bij beschikking van Z. Exc. den Min. van Binnenl. Zaken **gelijkgesteld** met de openbare handelsscholen te Amsterdam, Rotterdam, etc.

AFD. B. **Bijzondere Hoogere Burgerschool met 5-jarigen cursus**. Eveneens officieel als zoodanig erkend.

De 1e en 2e klasse van de beide richtingen vallen samen, zoodat over de keuze Handelsschool of H.B.S. 5-j. c. eerst beslist behoeft te worden na het afloopen der 2e klasse.

De school wordt ook door Meisjes bezocht.
Prospectus en inlichtingen bij den Directeur
F. TIJMSTRA.

TIMMERS & FOEKENS

IN

EFFECTEN en ASSURANTIËN

Laan van Meerdervoort No. 237

TEL. HAAG 8017.

Informatie-Bureau voor Indische Fondsen.

M. F. BETZ
Horlogemaker Goudsmid Opticien

Westminster-Carillons — Horloges Union-Zenith — Kettingen — Colliers — Ringen — Brillen — Pincenez — Reparatie-inrichting — Opmaken van pendule-stellen — Vergulden — Verzilveren — Opwinden van pendules. — — — Zeer concurrerend.

Prins Hendrikstraat 30a

Telefoon 3357

C. HOYNG,
Spuistraat 20-22 Den Haag.
AMSTERDAM - UTRECHT.

Onze Geïllustreerde Catalogus is een uitstekende handleiding om zich op huishoudelijk gebied in te richten.

TAFELSERVIEZEN, GLASWERK, LEPELS VORKEN, MESSEN, GASOLINELAMPEN.

Prijscourant gratis.

eloe. Maatregelen werden onmiddellijk getroffen ter voorziening in het bestuur der afdeeling, alsmede ter versterking uit Bangko van het detachement gewapende politie aldaar, terwijl het detachement van Bangko onderwijzer werd aangevuld vanuit Sarolangoen, Moeara Boengo en Jambij; een en ander om voorbereid te zijn op mogelijkheden in verband met de vele relaties van Hadji Bakri, voorintjier van geboorte. De divisie-commandant vergezelde den voor Korintji aangewezen controleur Philips naar Bengoei Penoeë, om, zoo zulks noodig mocht blijken, van de beschikbare politiemacht van Bangko gebruik te maken. In den namiddag van denzelfden dag kwam op rapen-voorteurs opdracht om nader bericht, de telegrafische mededeeling, dat Hadji Bakri door de gewapende politie was overgeleid, blijkens nader rapport wegens gewapend verzet bij zijne arrestatie.

Sedert moet worden opgemaakt, dat Hadji Bakri wegens verduistering van een groot bedrag (voornamelijk van verbo-gelden f 11.000), door den controleur ter verantwoording opgeroepen, tot de noodlottige daad was overgegaan. Het gebeurde op den dag waarop Hadji Bakri voortoe moest verschijnen. Andere motieven voor den dood zijn niet kunnen blijken.

Winner van de honderdduizend.

De hoofdprijs der groote loterij blijkt door den soenan Solo getrokken te zijn. In het „Soer. Hbld.“ lezen we: „De stad onzer inwoning geniet thans de eer van het hoog bezoek van twee zoons van den soesoehoenan van Solo, die hier zijn gekomen om den hoofdprijs in ontvangst te nemen van de geldloterij van Charitas c. s. Het lot is reeds geverifieerd.

Suriname.

Volgens de laatste berichten uit de kolonie is de heer Caljé, die bestemd is om in het najaar den Inspecteur van het Onderwijs als zoodanig op te volgen, aangekomen in de leer geplaatst op het bureau van den Inspecteur. Deze leertijd ware overbodig geweest, indien de voor de betrekking aangewezen persoon ware benoemd. Wij hopen, dat het Baron van Asbeck bespaard zal blijven tot de overtuiging te komen, dat zijn beleid in deze aangelegenheid verkeerd is geweest.

De aankomst van den Inspecteur in spe heeft ons aangeleiding gegeven nog eens in te zien de nieuwe onderwijsverordening, door Baron van Asbeck in Juni 1914 aan de Koloniale Staten ter goedkeuring aangeboden. Van het eene op het andere komende, kregen wij ook de „Algemeene schoolwetten voor de Schoolhouders en Onderwijzers der jeugd“, gedagteekend 19 Mei 1817, weer eens onder de oogen. Wij kunnen de verzoeking niet weerstaan, uit dat welhaast een eeuw oude stuk onzen lezers met een en ander mede te deelen. Zooals de considerans luidt, waren deze schoolwetten een uitvloeisel van de voordracht „door Raden-commissarissen-Politiek in naam der commissie tot het schoolwezen“ aan Gouverneur en Raden gedaan.

Art. 13 van het eerste hoofdstuk, dat wij hier laten volgen, geeft blijk van een verlicht inzicht: „Daar de onderwijzers waarschijnlijk kinderen, welker ouders tot onderscheidene godsdienstige gezindheden behooren, op hunne scholen zullen hebben, wordt hun mits deze uitdrukkelijk verboden, in het geven van godsdienstig onderwijs eenige verschildpunten der onderscheidene kerkgenootschappen aan te roeren, wordende zij integendeel op het ernstigste gelast, zich daarvan zorgvuldig te onthouden.”

Art. 6 van het tweede hoofdstuk, eerste afdeeling, luidt:

„Het spreekt van zelf, dat zij hunne leerlingen ook aan behoorlijke ondergeschiktheid, gehoorzaamheid, beleefdheid, gemanierdheid en onderlingen vriendelijken en welwillenden omgang zooveel doenlijk zullen gewinnen en aan dezelve de beoefening dezer goede hoedanigheden ten sterkste zullen aanprijzen, door hen naar derzelve vatbaarheid te doen besèffen, van welk een voordeeligen invloed zulks kan zijn op het genoegen van hun volgend leven.”

Dat de heeren schoolmonarchen van die dagen de roede niet spaarden, blijkt uit het verbod in de tweede afdeeling van het tweede hoofdstuk:

„Art. 8. Alle wreede en onverstandige lichamelijke kastijdingen, zoo als het slaan met plakken, bullepezen, stokken of andere straf-instrumenten, het sluiten in blokken, enz. en andere dergelijke onverstandige en schadelijke straffen, worden mitsdeze uitdrukkelijk verboden; een matig gebruik der roede voor kleine kinderen, die nog niet genoegzaam vatbaar zijn voor rede, wordt in sommige gevallen alleenlijk toegestaan, mitsgaders het matig gebruik van ligte wisjes, die niet schaden kunnen, voor stoute onwillige jongens, die anders niet te bedwingen zijn. De onderwijzers zullen bijzonder in het oog houden, dat omtrent kinderen, tot de teedere sekse behoorende, vooral voorzigtigheid in het kastijden, waar dit noodzakelijk te pas mogte komen, moet worden in acht genomen.”

Volgens art. 10 moesten „onwillige en onbeschofte deugnieten“ aan de school-commissie worden „gedenonceerd“, om, met overleg derzelve, van de school te worden verbannen.

Het lange artikel, dat wij nu laten volgen, is een eigenaardige paedagogische verhandeling en wij hebben een stil vermoeden, dat menige schoolmeester in die dagen, wanneer de schoolcommissie, die al dat moois in de pen

had gegeven, in de school verscheen, zich de handen voelde jeuken om de bullepezen, die zij niet op de leerlingen mochten verslijten, in strijd te brengen met de posteriores der heeren.

Ziehier het betoog:

„Art. 13. Onderwijzers en onderwijzeressen der jeugd kunnen, met opzigt tot de toepassing van geschikte beboeningen en straffen, niet te voorzigtig zijn. Hierbij komt de meest mogelijke kiesheid en de nauwkeurigste opmerkzaamheid te pas.

Alles hangt hier van den aard en het karakter der leerlingen af. Daarom is het bezwaarlijk, zoo niet onmogelijk, in dit opzigt bepaalde voorschriften te geven. Goede onderwijzers, die hunne pligt nauwkeurig verlangen te behartigen, behooren daarom er zich bijzonder op toe te leggen, om den aard en het karakter van elken hunner leerlingen grondig te bestuderen en te leeren kennen. Zij behooren vooral in het oog te houden, dat elk karakter op eene bijzonder eigenaardige wijze moet geleid en behandeld worden en dat de straffen, die voor sommigen doelmatig en van eene gewenschte uitwerking zijn, bij anderen integendeel eene juist tegenovergestelde en verkeerde uitwerking zouden doen. Zoo zal men alle luiaards, bijvoorbeeld, niet verbeteren, door hen tegen wil en dank tot werken te dwingen, of alle gulzigaards, door hun de middelen te benemen, om aan hunne gulzigheid te voldoen, of alle tegenstribbelaars, door met dezelve te redetwisten; integendeel zou het welligt in vele gevallen en bij de meesten van veel betere uitwerking zijn, den door hebbelijkheid lui of onwillig tot werken gewordenen, b.v. volstrekt in de onmogelijkheid te stellen, om iets te doen, en hem alle werkzaamheid te beletten, tot zoo lang hij eindelijk door zelfverveling tot werkzaamheid genoopt wierde; den gulzigaard zooveel te laten eten, dat hij er eindelijk ongesteld van wierde en walgelijke middelen tot herstel moest gebruiken (mits met inacht-neming eener verstandige voorzigtigheid en der noodige voorzorgen); den tegenstribbelaar altoos en in alles gelijk te geven, zooals vanzelf spreekt op zoodanig een toon en wijze, dat hij duidelijk bemerkte, dat men zulks alleen doet, omdat men hem te verre beneden zich acht, om zich met hem in twistredenen in te laten; niets toch leert beter dan de ondervinding der kwade en schadelijke gevolgen van een verkeerde daad; niets verbetert doelmatiger dan aan daders hunne verkeerde bedoelingen te doen missen.”

Jammer, dat de heeren hunne „voorbeelden“ niet hebben uitgestrekt tot andere neigingen eener vroegrijpe jeugd. De consequentie zou hun waarschijnlijk de oogen hebben geopend.

Nog een bloempje uit art. 14.

„.....Waarlijk, het aankomend geslacht is te schoon een wijngaard, om door onverstandige wijngaardeniers verwaarloosd en bedorven te worden.”

Met de aanhaling van art. 19 nemen wij afscheid van dit merkwaardig specimen van wetgeving.

„Ondergeschiktheid aan de Regering behoort ook als een der stevigste zuilen, waarop het maatschappelijk geluk rust, te worden aangeprezen en daar deze kolonie, hoe zeer het eerst door eene andere natie bezocht, echter gedurende den langsten tijd van haar aanwezen aan de Republiek der Vereenigde Nederlanden heeft behoord en haren bloei en welvaart verschuldigd is aan de inwoners en rijkdommen van dien Staat, tot welken zij nu, na de herstelling der rust, de zegepraal der deugd boven de ondeugd in Europa, is teruggebracht, zoo is het een der eerste pligten van de schoolonderwijzers, om door gepaste middelen aan hunne leerlingen, toch meestendeels uit eertijds Vaderlandsche Ingezetenen afkomstig, liefde voor de Vaderlandsche natie en inzonderheid voor den Persoon en het Huis van Zijne Majesteit den Koning der Nederlanden, den besten aller Vorsten, afstammeling van Hem, aan wien de Nederlandsche natie haren oorsprong verschuldigd is, in te boezemen.”

Zijn wij in de verlopen eeuw vooruit gegaan in inzicht? De lezer antwoorde daarop, na het volgende prikkelende brok uit een redactioneel artikel in het nummer van 5 Mei 1915 van het te Paramaribo verschijnend blaadje „Het Onderwijs“ te hebben vergeleken met de soep van 1817:

„Maar niet alleen bij de kennis der natuur, bij het geheele onderwijs is het resultaat afhankelijk van den man voor de klasse, van hem alleen. En wilt ge goed onderwijs, zoek, kweek, leid, lok mannen, die hun vak verstaan. Dat is „des Pudels Kern“ van elke onderwijsverbetering. En geef die geschikte krachten onzentweeg mooie handleidingen en de ervaringen van de specialiteiten, ze zullen er niet slecht bij varen, of geef ze niet en toch zal het onderwijs vruchtdragend zijn. Goed onderwijs geven is slechts een kwestie van gezond verstand bij een onderwijzer in aanleg.”

Curaçao.

In de „Amigoe“ van 15 Mei j.l. lezen wij:

„God zij dank, de geheele Kolonie, zowel de Bovenwindsche als de Benedenwindsche eilanden, zijn in de afgelopen weken flink met regen gezegend. Ook op de Bovenwinden begon men last van droogte te krijgen, maar het heeft daar nu ook onbarmhartig gesausd. De regenarme Kolonie heeft dit jaar eens overvloed aan water!

Curaçao is en blijft toch exceptioneel!

De buitengewone hitte bij aanhoudenden Zuid-Westen wind maakte sommige menschen beangst. Ze treesden voor

Door adverteeren in dit blad moet de aandacht op Uwe Firma of Uwe branche gevestigd worden en blijven. Zij, die veronderstellen dat Reclame iets is, waarop dadelijk bezuinigd kan worden, bewijzen, dat zij de reclame niet van den goeden kant bezien.

WANNEER Uw ze-nuwgestel door een langdurig verblijf in de tropen veel geleden heeft, laat U dan eenigen tijd

Magneti-seeren

Spoedig hebt gij Uw vroegere kracht en energie terug.

Magnetische Inrichting D. OERLEMANS
2de Sweelinckstraat 230. Spreekuur 2-4. Telefoon 8254.
Assistente E. POOLMAN - Magnetiseuse - Gedipl. Verpl.

Dames- en Kinderkleding naar maat.

Uitgebreide Staalcollecties en Mode-Journalen.

Beleefd aanbevelend,

Mej. JOHA v. d. VELDE,

Jac. Gillisstr. 29 bij Stadh. plein. - Den Haag.

J. C. NIEUWSTRATEN

Juwelier.

TROUW- of VERLOVINGSRINGEN
..... SCHAKELRINGEN
..... ZEGELRINGEN

Piet Heinstraat 128, t.o. de Zoutmanstr.
DEN HAAG.

Sigarenhandel D. NIEUWSTRATEN

Zoutmanstraat 2, hoek Witte de Withstraat
Telefoon Haag 4057

Magazijn 1ste Klasse.

Speciaal ingericht voor verzending naar de Tropen
GROOTE SORTERING SIGARETTEN.

Muziek

School

VAN DE

Haagsche Stichting voor Muziek M. U. S. I. C. A.

Kanaalstraat 1. - Tel. H. 8320.

Directeur: RUD. J. LOMAN.

ONDERWIJS in Piano, Viool, Violoncel, Solo-zang. Voorts voorbereidend en voortgezet Theoretisch onderwijs, Harmonie, Muziek-geschiedenis, Rhytmische Gymnastiek.....

orkaan of aardbeving. Nu, op zee heeft het genoeg gespoekt, en de aardbeving liep over St. Kitts en Antigua.

Heelmaal zuiver is de atmosfeer nog niet; zeker in de war door al dat regenschieten in Europa!

Oppassen voor den stofregen! De influenza is in 't land, en tast kinderen zoowel als volwassenen aan".

* * *

De Nieuwe Begroting werd door den Kolonialen Raad zonder discussie of hoofdelijke stemming aangenomen. Alleen de Algemeene Beschouwingen gaven aanleiding tot een soms vrij hevig debat.

De Gouverneur heeft met de gebruikelijke plechtigheid het nieuwe zittingjaar geopend. Om den ernst der tijden bleef het vlaggen op openbare gebouwen en schepen in de haven achterwege.

Des avonds bood de heer Gouverneur een diner aan de leden van den Raad van Bestuur en van den Kolonialen Raad en aan de Gemachtigden van den Gouverneur.

* * *

Aan hetzelfde blad ontleenen wij wat betreft de financiën der kolonie:

„Gedurende het eerste kwartaal van dit jaar kwam op Curaçao aan belastingen in f 82.757.47, dat is f 15.000 minder dan verleden jaar in hetzelfde tijdperk.

Aan accijns op gedistilleerd, wijn en bier werd pl.m. f 4000 minder ontvangen en aan successierecht f 8000 minder.

De inkomsten van onderscheiden aard beliepen gedurende het 1e kwartaal van dit jaar f 64.916.28; of ruim f 32.000 meer dan verleden jaar. De achterstand aan belasting werd dus dubbel ingehaald.

Het groote verschil komt van de Curaçaosche Bank, die ruim f 24.000 meer ontving. Ook waren er ruim f 10.000 andere, niet te specificeren ontvangsten".

* * *

STEUNCOMITÉ CURAÇAO.

De Ned.-Indische bladen der jongste mail vermelden onder dit hoofd:

Het comité heeft 5 Mei j.l. ten huize van den voorzitter, den heer Coenen, zijn eerste bijeenkomst gehouden.

Besloten werd Z. Exc. den G.-G. het eere-voorzitterschap van het comité aan te bieden, terwijl gekozen werden tot onder-voorzitter, penningmeester en secretaris de heeren J. P. Michielsen, E. A. Zeilnga Azn. en J. W. Roessingh van Iterson J. Azn., die met den voorzitter en de leden Mr. H. V. Monsanto en G. Ferguson het dagelijksch bestuur uitmaken. Getracht zal worden in alle gewesten sub-comités te vormen, ten einde het doel van het comité zooveel mogelijk te bereiken.

De hoofden van gewestelijk bestuur worden uitgenoodigd, het voorzitterschap van die commissie op zich te nemen.

Het comité besloot voorts als hoofdrichting, waarin het beroep op den liefdadigheidszin zich zal bewegen, aan te geven het doen rondgaan van intekenlijsten, voorzien van een uitvoerige uiteenzetting van de oorzaken en den omvang van den nood op Curaçao en Aruba, terwijl gehoopt wordt, dat de subcommissies daarnaast op nog andere wijze zullen trachten gelden voor dit goede doel bijeen te brengen. Gedacht werd o.m. aan de mogelijkheid van het houden van lezingen over de geteisterde streken en van muziekuitvoeringen in den geest van die, welke in het moederland door de Vereeniging „Oost en West" zijn gegeven.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Philosophische beschouwingen over den tegenwoordigen oorlog.

Aan de hand van Roorda van Eysinga, uit Satiman's onuitgegeven handschrift, schrijft Djajabaja in de „Goentoe Bergerak" 't volgende over den zelfmoord der Ksatriyas en brengt dit in verband met hetgeen thans in Europa gebeurt: In Hastina (Ngastina) volgens Wilson een stad in den Hindostan en volgens de Javaansche overleveringen éénmaal een stad in de nabijheid van het Dieëng gebergte in de residentie, die thans Pekalongan heet, regeerde koning Abyasa, die drie gebrekkige zonen had. De oudste, Destharata, was blind; de middelste, Pandoe, scheefhoofdig en de jongste Widoera, lam, Abyasa, die zich aan het einde zijner regeering naar het voorbeeld zijns vaders in de eenzaamheid aan een geestelijk leven wilde wijden, benoemde Pandoe tot opvolger in zijn rijk, die echter reeds vóór Abyasa overleed en vijf minderjarige zonen, Joedisthira, Werkoedara, Ardjoena, Nakoela en Sedewa geheeten, naliet. Hun oom Destharata, oudste zoon van Abyasa, aanvaardde toen het regentschap over Hastina gedurende de minderjarigheid zijner vijf neven en tevens de voogdij over hen. Desthawata week echter later van zijn plicht af; hij had toch aan Joedhistira, toen deze meerderjarig werd, het bewind moeten overgeven, doch hij meende, als oudste telg van Abyasa, het meeste recht op Hastina te hebben en daar hij zelf zeven en negentig zonen had, behield hij Hastina voor hen en zond zijn neven, de vijf zonen van zijn jongeren broeder Pandoe, met duizend man naar een onbewoond oord, dat Amarta genoemd werd. Met behulp van hun oud-oom Maswa-Patri, koning van Wiratha, stichtten zij, na het overwinnen van veel moeilijkheden, het Koninkrijk Amarta, waarover de oudste der vijf broeders, Joedhistira, regeerde. Dit bloeiende koninkrijk, werd een doorn in het oog van Destharata's opvolger, zijn oudsten zoon Doerjoedhana. Menigmaal werd een aanslag op het leven der vijf Pandawa's — naar hun vader Pandoe aldus geheeten — gepleegd, hetgeen echter telkens mislukte, dank zij de goddelijke bescherming, die zij genoten. Lang duurde de strijd tusschen de Pandawa's en de Koerawa's.

De koning van Wiratha en de andere vorsten van den overval, ondersteunden de vijf broeders. Kresna, koning van Dwarawati, de achtste incarnatie van den God Wisnoe, was de machtigste bondgenoot van Pandoe's zonen; zijn aardsche vader was de broeder van dewi Koenthi, de moeder van de drie oudste zonen van Pandoe, n.m. Joedhistira, Werkoedara en Ardjoena. Wijders heette Kresna's zuster: Soembadhra, de gemalin van Ardjoena,

een held, die de hooge vriendschap en bescherming van Kresna genoot. De tegenpartij was die der Koerawa's, gewoonlijk de honderd Koerawa's geheeten, n.m. de zeven en negentig broeders met Karna (onder)koning van Awangga. Salja, koning van Mandarika en Doersasawa, de vertrouweling van Soejoedana. Op Koeroeshetra kwam het tot een treffen. Daar vermoordden neven hun eigen neven, leerlingen hun goeroe's, zusterzonen hun ooms, ja zelfs halve broeders (Ardjoena en Kama) muntten het op elkanders leven.

Niet genoeg heeft Roorda van Eysinga, naar mijn bescheiden meening — alzo Djajabaja — doen uitkomen de rol, die Kresna in de tragedie speelde. Annie Besant ziet in (in de Bhagawad Gita) dit figuur de God, hier op aarde nedergedaald, niet alleen om den strijd mogelijk, maar dezen ook onvermijdelijk te maken. Daarvoor was onontkombaar een nederdaling, een vleeschwording van één der heilige Drieëenheid, die dan ook later de leiding van den strijd in handen nam. Typisch was het ook, dat Kresna in den tweestrijd Ardjoena-Karna, Ardjoena's strijdwagen mende. Dit moet een beteekenis hebben, dat Kresna de leider was, immers de paarden beheerschte den loop van den wagen, d.w.z. den strijd, in handen had en Ardjoena het willooze werktuig, de soldaat die vechten moest, omdat hij krijger was, zonder rekening te mogen houden met het hoe en waarom, met de te bereiken resultaten.

Wie de Bagawad Gita met aandacht leest, kan niet twifelen aan Kresna's leiderschap. De krijger, Ardjoena, raakte in twijfel, toen hij neven, ooms, oud-ooms, goeroes ten strijde uitgerust tegenover zich geschaard zag staan. Hij was beducht, om zooveel bloed te vergieten, ofschoon niet bevreesd, om met elk hunner of met allen tegelijk zich te meten. Hem, den krijgsman, die niet oordeelen mocht, doch slechts te vechten had, ontzong alle moed, toen hij zag, waartoe zijn plicht hem dwong, toen hij overzag, hoeveel stroomden bloeds het zou kosten, de overwinning te bevechten; hij ging op den wagenbodem zitten en ving aan te schreien, midden tusschen de twee legers, overgeleverd aan de grootste vertwijfeling.

Dan hebben wij gelegenheid Kresna's eigenschappen als leider te bewonderen. Hij toch beurde den moedeloozen krijger op, wees hem op zijn plichten als ridder, als vaderlander, lichte zelfs den sluier even op, waarachter het goddelijk plan was verborgen. En hij — was hij daarom geen God? — had de voldoening uit Ardjoena te fokken een der beste strijders, toen eenmaal diens twijfel geweken was. Om zijn doel te bereiken, had Kresna den strijd, den broedermoord van Ksatriyas tegen Ksatriyas, van ridders tegen ridders, der Pandawa's tegen de Koeramas van noode. Desniettemin had hij niet nagelaten te trachten den vrede te bewaren, ofschoon hij wist, dat z'n pogingen vruchteloos zouden wezen. Zien wij hem niet aan het hof van Hastina met gouden tong den vrede bepleiten, dien hij n.b. niet wenschte? Werd hij niet met smaad ontvangen, waar hij toch het goede voorstelde? De strijd was onvermijdelijk, in de stervelingentaal heette dat — precies als in die der Westerlingen 20e eeuw — „geboden door de omstandigheden, zat in de lucht."

Het Hindoesche volk moet toen ter tijde — ongeveer 300 jaren vóór Christus — een buitengewoon hooge beschaving gehad hebben. Dank zij het heerschende kaststelsel, werd de staatkunde gevoerd op de verstandigste wijze. Door het zorgvuldig en streng onvermengd houden der kasten, verkreeg men de beste selectie, kregen de besten in afkomst en in bekwaamheid de regeermacht in handen, hetgeen het bestuur van het land ten goede kwam. Doch niets is bestendig in dit ondermaansche, alles draagt het karakter van tijdelijkheid. Zoo ook het kaststelsel. Het had zijn darma, zijn plicht, zijn dienst gedaan. Alras kwam het oogenblik, dat het uit de wereld moest... een nieuwe tijdkring moest worden ingeluid, waarin het niet paste. Om dat geweldige proces te doen tot stand komen, waarbij de wereld schokte, alles trilde op zijn grondvesten, daarvoor was noodig, dat God — Wisnoe — een vleeschelijk lichaam aannam. Daarvoor lief hij den stand der Ksatriyas met zich zelf oorlog voeren, was het noodig dat om een koninkrijk gevochten werd, welke strijd uitliep op de vernietiging van twee koninkrijken en van den stand der Ksatriyas. Want niets of niemand bleef in dien tijd gespaard. „Al de helden vonden den dood of trokken zich uit wroeging over zooveel vergoten bloed uit het aardsche leven terug, slechts enkelen overleefden den verdelgingskrijg". Eigenaardig daarbij is, dat Wisnoe voor zijn werk tot werktuig had gekozen Ardjoena, een Ksatriya, in wiens stamboom bloedsmenging herhaaldelijk had plaats gehad, die dus niet geacht kon worden de geschikte man te zijn om het kastwezen in stand te houden.

Zien wij hetzelfde treurspel zich thans niet afspeelen op het Westelijk halfrond? Voorzeker, tusschen Latijnen, Teutonen en Slaven bestaat geen bloedverwantschap zooals tusschen de Pandawas en Koeramas. Ze zijn echter allen blanken en wij kleurlingen hebben geleerd, hen te beschouwen als „neven" van elkander, dus na verwant.

Er zullen wel Franschen zijn, die Duitsche en Duitschers, die Fransche moeders hebben. Er zullen wel Russen zijn, die bloedverwanten hebben, strijders in het Oostenrijksche en Oostenrijksche familieleden in het Russische leger. Ja, het is tragisch, zoo'n strijd voor de eer van het vaderland, welke dreigt uit te loopen op de vernietiging van datzelfde vaderland. De oorlog om een koninkrijk eindigde eertijds met het verval van twee koninkrijken.

Tk voor mij ben er heilig van overtuigd, dat daar, in het

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS

LEIDEN - HOLLAND.

Blikgroenten
Visch, Vleeschwaren
Soepen, Pickles, Jams

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

GENEALOGISCH-HERALDISCH BUREAU

CARL KOFFLER

BELAST ZICH MET HET SAMENSTELLEN VAN GENEALOGIEEN, BIJENBRENGEN DER BEHOODIGDE WETTELIJKE STUKKEN VOOR ADELSTERKENNING, INLIJVING & VERHEFFING: HET OPSPOREN VAN FAMILIEWAPENS EN ZEGELS, ALSMEDE ALLE WERKZAAMHEDEN OP DAT GEBIED IN DEN UITGEBREIDTEN ZIN.

DEN HAAG - OBRECHTSTR. 181.

G. J. EENINK.

In- en Verkoop van Antieke Meubelen.

Specialiteit in het vervaardigen van IMITATIE-Antieke Meubelen.

Fabriek: **Bonistraat 2, DEN HAAG** Magazijn: **5 Heerenstraat 5, bij de Malakkastraat, MEUBELMAKERIJ.**

AMERICAN KLEERMAKERIJ

HENRY SCHMITZ - WITTE DE WITHSTRAAT 19

Alleen gevestigd Den Haag, Witte de Withstraat 19 en te Chicago, New Oxfordstreet.

Wacht U voor onkundige nabootsing.

Het Chemisch Reinigen en Oppersen met onze nieuwe American Apparaten, waardoor de stof niets te lijden heeft en niet krimpt, zoodat het Kleedingstuk als nieuw er uit ziet van:

Costumes f 2.25, Demi's f 1.25, Pantalons f 0.75 enz

Grootste Inrichting voor het keeren van Kleeding.

Uwe kleeding wordt bij ons volgens bekroond American Systeem, gelijk nieuw gekeerd voor onderstaande billijke prijzen.

Demisaisons Costumes Pantalons, enz. enz. f 6.50 f 10.- f 2.25

Het krimpvrij Chemisch Reinigen en Oppersen van Demisaisons Costumes Pantalons Vesten enz. f 1.25 f 2.25 f 0.75 f 0.50.

Vermaken, Moderniseeren, Oppersen, Repareeren, opnieuw Voeren enz. van

DAMES- EN HEERENKLEEDING

door Iste klas vaklieden voor billijke prijzen, alsook Stoppage, (onzichtbaar stoppen).

De aflevering geschiedt in 2 à 6 dagen tegen contante betaling. Zendt ons slechts een briefkaart en de goederen worden bij U afgehaald en terugbezorgd.

HEERENKLEEDING NAAR MAAT

van solide Engelsche en Fransche stoffen thans ruim 20 percent beneden de geregelde waarde, zooals:

HEEREN COSTUMES nu voor slechts f 15.-, f 16.-, f 18.-, f 20.-, f 22.-, f 24.-,

van uiterst solide Engelsche stoffen nu voor f 26.-, f 29.-, f 30.-, f 32.- en f 34.-

WIJ GARANDEEREN VOOR GOED PAssEN.

AMERICAN COUPE. SOLIDE BEWERKING.

Aflevering in 10 dagen, de prijzen zijn à contant berekend. Zendt ons slechts een Briefkaart en wij komen met de stalen bij U, of komt ons Magazijn bezoeken.

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:-: Safe-Inrichting. :-:

Adverteeren doet verkoopen.

Westen, thans een proces van zelfvernietiging wordt afgespeeld. Welnu, Oosterlingen, op u rust de plicht, een nieuwe beschaving aan te geven, principieel geheel verschillend van de Westersche. Maakt u ontvankelijk voor hogere indrukken, beoefent de algemeene menschenliefde, die richting gevend zal zijn. Houdt u niet op met het rusteloos vergaren van goud om u gemak te kopen, want deze richting zal dra verouderd zijn.

Raden Achmat. Den president van de S. I. te Soerabaja werd, volgens de „Sinar Djawa”, de betrekking van candidaat ambtenaar B.B. aangeboden. Hij heeft deze betrekking aangenomen en zal in de residentie Banjoemas geplaatst worden. In Mei l.l. zou hij zijn nieuwe bestemming volgen en als voorzitter van zijne afdeling der S. I. te Soerabaja door den heer Soehardjo, redacteur van de „Slomporet India” vervangen worden.

WAT DE CHINEES VERTELT.

De Chineesche scholen. De Chinezen te Buitenzorg doen goede zaken en gaan meer en meer vooruit. Dat komt — alzo de „Perniagan” — omdat zij eensgezind zijn en van „aanpakken” weten. Bekend is het, dat op vele andere plaatsen de Tjong Hoa Hwe Koan vereenigingen aan geldgebrek lijden, dat de bestuursleden vaak met elkaar overhoop liggen en dat over 't algemeen weinig kracht daarvan uitgaat. Ook voor de instandhouding der Tjong Hoa Hwe Koan scholen wordt niets of weinig gedaan. Toen het Gouvernement de Hollandsch-Chineesche scholen oprichtte, gingen vele leerlingen van de Chineesche scholen naar die Hollandsche over. De ouders hadden liever, dat hunne kinderen 't Hollandsch leerden, dan hun eigen taal en letterschrift; zoo moesten de Tjong Hoa Hwe Koan scholen wel achteruitgaan. Haar aantal verminderde met minstens 25 pct. Veel hangt in zulke gevallen van de besturen af; waar krachtige en energieke personen aan 't hoofd staan, blijven de zaken marcheerden. Te Batavia bijv. kwam ook een Hollandsch-Chineesche school, maar de Tjong Hoa Hwe Koan school ging niet achteruit; integendeel: het aantal leerlingen nam toe; er kwam zelfs plaats te kort. Het schoolgebouw moest vergroot worden. En zoo gaat het nu ook te Buitenzorg. Het vereenigingsbestuur doet wat in zijn vermogen is om de zaak in stand te houden en krachtig te doen bloeien. Er wordt nu ook onderwijs in 't Engelsch gegeven, door twee dames uit Canada, die de vereeniging speciaal daarvoor heeft laten uitkomen. Sedert is er nog een Hindoesche leeraar voor deze taal er bij gekomen, voorzien van een diploma van het bestuur te Madras. De leerlingen krijgen les in de Chineesche (Teng Im) en Engelsche taal; 's ochtends in de Engelsche en des middags in de Chineesche taal, zoodat de leerlingen van de gouvernementen- en andere particuliere scholen 's middags de lessen in 't Chineesch kunnen volgen. Het schoolgeld is naar evenredigheid van het vermogen der ouders; onvermogensden betalen niets. In het vereenigingsgebouw is ook een bibliotheek van de Tjong Soe Pang vereeniging met Chineesche, Maleische en Engelsche boeken; de leden kunnen de boeken mee naar huis nemen.

Tijdelijke maatregelen. Slechts voor „tijdelijk” zijn er maatregelen door het Ned.-Indische gouvernement getroffen in 't belang van de vrijheid van beweging voor de Chinezen en andere vreemde Oosterlingen; „tijdelijk” waren de bepalingen voor de passen en nu weer is een tijdelijke regeling gemaakt voor de voor vreemde Oosterlingen aangewezen wijken. Wegens de tijdsomstandigheden zal ook geen uitvoering worden gegeven aan de reorganisatie der politie. Echter zal de recherche te Batavia met 3 Europeesche en 15 Inlandsche rechercheurs worden uitgebreid. („Perniagan”).

Een verzuiming. In de Chineesche hotels te Djokjakarta worden de Japanners geweerd. „Hoe jammer, dat China op 't oogenblik machteloos tegenover Japan staat. Als het Duitsche „politieke militarisme” in China bestond, wat zou het gezicht van Japan dan schieft trekken”, zoo roept de „Perniagan” uit. „Maar ook zonder tot dat militarisme over te gaan, kan China toch veel meer, dan tot nu toe het geval is, in het belang van de sterkte en de uitbreiding van zijn leger en vloot doen”, zoo meent het blad.

Van Vreemde Koloniën.

Vreemde schepen in N.-I. havens.

Wij vinden in The Times of India van 1 Mei een artikel, dat evengoed in een andere rubriek van ons weekblad een plaats zou kunnen vinden, maar waarvan wij den inhoud hier opnemen, omdat het ook geschreven werd met het oog op de belangen der onze Oost omringende koloniën. Het artikel handelt over cargo's in schepen van oorlogvoerende en staat dan vrij uitvoerig stil bij hetgeen in Ned.-Indië gebeurt. Ter algemeene kennis is gebracht, zegt het, dat de Britsche consul-generaal te Batavia toestemming heeft gegeven tot ontscheping van goederen, geladen op Duitsche en Oostenrijksche schepen in de N. I. havens, met uitzondering van Padang en Sabang, waarvoor afzonderlijke bepalingen zijn getroffen. Belanghebbenden kunnen zich voor nadere inlichting wenden tot het Britsche consulaat te Batavia.

Wordt levering van de cargo's gewenscht, dan moeten verklaringen worden afgelegd, waaruit blijkt dat de eigenaars der schepen de gestelde voorwaarden aanvaardden, anders kunnen zij de uitspraak afwachten over het Scandia-geval, dan wel zelf hun zaak voor den rechter aanhangig maken.

Het Scandia-proces betreft een civiele actie, te Medan ingesteld, waarbij de Nestle en Anglo-Swiss milk company den

kapitein van 't Duitsche stoomschip Scandia aansprak in zake een groote lading melk in blik aan haar geconsigneerd. De uitspraak van 28 Dec. 1914 was tegen de eigenaars van het schip, maar deze zijn te Batavia in hooger beroep gegaan.

De kapiteins van eenige schepen hebben de gestelde voorwaarden aangenomen, speciaal wanneer de lading uitstel niet toeliet, maar 't meereendeel heeft verkozen op de beslissing in de Scandia-zaak te wachten.

Volgens hetzelfde blad was de volledige lijst van D. en O. schepen, die zodoende in N. I. havens lagen aldus: Anglien, Anhalt, Ayuthia, Caledonia, Chowfa, Freiberg, Hagen, Homenfels, Imkenturm, Keongwai, Kwong Ik, Lunenburg, Lubbeck, Linden, Machew, Manila, Malaya, Ninive, Offenbach, Orsova, Roon, Silesia, Stolberg, Sydney, Teopao, Ulm, Uhenfels, Wismar en Wongkoi.

Wat Padang en Sabang betreft, is door de Britsche autoriteiten een bijzondere regeling getroffen, en zijn Messrs. Harrison & Crosfield te Batavia als agenten voor de onderhandelings aangewezen. In die havens lagen van de oorlogvoerende nog te Sabang: Arsterturm, Castell Pelesch, Drachenfels, Emden, Gernis, Goldenfels, Iserlohn, Hoerde Numidia, Preussen, Schonfels, Sithonia, Scandia, Westmark, te Padang: Kleist en Rheinland.

Ons is de taak, rol en bevoegdheid in dit artikel aan de Britsche autoriteit, ten opzichte van de Nederlandsch Indische havens aangegeven, niet duidelijk.

Samenzwering in Britsch-Indië.

De vrij talrijke berichten over teekenen van verzet of opstand in Britsch-Indië, Marokko, Lybië en andere koloniën van de verbonden mogendheden, die uit Duitsche bron tot ons kwamen, hebben wij met bijzondere omzichtigheid behandeld. Nu geeft de Times zelf echter kijk op een samenzwering, om het Engelsche gezag in Indië omver te werpen, waaruit blijkt, dat alles er niet koek en ei is. Te Lahore wordt een proces gevoerd tegen 81 Indiërs; wat er van bekend is wordt alleen aan ambtelijke verslagen ontleend, gewone verslaggevers worden niet toegelaten. Een van de beschuldigen zou verteld hebben, dat een Duitser hem 6 automatische pistolen met 600 patronen had gegeven. De Times ziet daarin een aanwijzing van Duitschen invloed op de samenspanning. De onthulling, dat het plan zou zijn geweest alle Engelsche troepen en alle Engelsche burgers om 't leven te brengen, behoeft ons niet dadelijk al te zeer te doen griezen, dit toch is vrijwel de formule, waaronder alle Indische samenzweringen worden onthuld. Evenmin behoeft aan het feit zelf bijzondere beteekenis te worden gehecht; uitingen van dezen aard komen vaak voor, alleen blijkt er uit, dat de geestdrift, in Br. Indië gewekt voor deelneming aan den grooten strijd in het moederland, de opstandbaccil niet gedood heeft. Hiervoor kan de strijd, juist dezer dagen te Ceilon uitgebarsten tusschen Hindoes en Mohamedanen, ook een aanwijzing zijn, al is deze niet rechtstreeks tegen 't Br. gezag gericht.

De anti-oorlogs-raad in Zuid-Afrika.

De Nederlandsche anti-oorlogs-raad heeft, uit den aard der zaak, betrekkelijk weinig uitgesproken aanhangers in de landen, die zelf rechtstreeks in den oorlog betrokken zijn. Wie zich uitspraken uitten meer verwondering dan bewondering voor den thans op touw gezetten oorlog tegen den oorlog. Het zal den Raad daarom een bijzonder welkome melding zijn geweest, dat Zuid-Afrika een veel belovend succes heeft gebracht, en hij heeft dit dan ook niet onder stoelen en banken gestoken.

Het voorloopig comité van den Z. A. Pacifistenbond heeft eerst propagandaverzamelingen gehouden met het doel tot een massa-demonstratie te komen. Den 3den April had te Pretoria een betooging plaats, die volkomen geslaagd is. Onder voorzitterschap van rechter Gregorowski, had zij mr. J. D. van Ketwich Verschuur, consul-generaal der Nederlanden, tot spreker. Het aantal toegestroomden was zoo groot, dat niet voor allen plaats was. Staande de vergadering gaven velen zich op als lid van den Bond, die een zustervereeniging is van den N. A. O. R. en een gelijk programma heeft. Volgens den Spectator, die een uitvoerig verslag van de bijeenkomst bevat, is H. ten Brink eigenlijk de man, die den eersten stoot heeft gegeven aan de vredesbeweging in Z. A.

Zal het voorbeeld in andere deelen van het groot Britsche rijk, of in landen, die tot de oorlogspartijen behooren, spoedig navolging vinden? Men make zich vooralsnog geen illusie. In Z. A. bestaat een partij, die zich tegen deelneming aan den strijd is blijven uitspreken, van haar kan een uiting als deze eerder worden verwacht. Intusschen is de voldoening van den N. A. O. R. ten volle te begrijpen, dat deze uiting dan toch gekomen is en groote weerklank schijnt te vinden in de jongste der Britsche kroonkoloniën.

De bank van Indo-China.

Het rapport van den raad van bestuur dezer bank, die, zooals men weet haar werkzaamheid verder uitstrekt dan haar naam aangeeft, staat in het teeken van den oorlog — welk rapport doet het anders in dezen tijd?

Niettegenstaande de ernst der gebeurtenissen, die het bestuur het recht gaf om de operatie te beperken en in bepaalde gevallen zelfs stop te zetten — zooals dan ook met de agentschappen in China en Siam is geschied — heeft het hoge belang der koloniën het tot een plicht gesteld steun te blijven geven aan den handel en aan de nijverheid van de landen, die het gebied der bank uitmaken. Zonder deze zouden zij groote verliezen te lijden hebben gehad, deels geruïneerd zijn. De succursalen in Indo-China, Nieuw Caledonië, Tahiti, Djibouti hebben opdracht gekregen haar plaatselijke zaken te blijven voortzetten en haar buitenlandsche zaken slechts zoo veel in te binden als voor de omstandigheden noodig zou blijken.

In Indo-China zijn de insacceringen boven de statutaire grens gebleven. Haar gemiddeld is 17.5 miljoen piasters geweest, d. i. een miljoen meer dan over 't voorgaande jaar. Het instellen van een moratorium kon voorkomen worden. Wel zijn faciliteiten verleend moeten worden aan de debiteuren, maar tegelijkertijd werd, als voorzorgsmaatregel, een restitutie ingevoerd voor de papier-escompten aan de Aziatische handelaars. Deze beperking is grif aanvaard. Er is geenerlei reden tot bezorgdheid.

De uitvoer van rijst uit Cochinchina bedroeg over 1914 ruim 1.300.000 ton, d. i. 113.000 t. meer dan in 1913. De prijs was bevredigend.

In Tonkein was de uitvoer 110000 t. rijst, 62000 t. maïs, steenkolen en briketten 342.000 ton; cijfers alle hooger dan in 1913.

Geven deze cijfers reeds aan dat de welvaart van Indo-China niet onder den oorlog heeft geleden, de gemakkelijke wijze, waarop de belastingen zijn binnengekomen, bevestigt dit nader.

Nieuw Caledonië is sedert eenige jaren in opkomenden bloei. De oorlog onderbrak de opgaande lijn. De gemeenschap met Europa werd vrij lang verbroken, aanvoer

J. v. MOORSEL
Schoolstraat 27 - Den Haag - Tel. 2014

EERSTE HUIS

in: Stoffen, Mouselines en Witte Goederen. :: Stalen op aanvraag.

Echte Panama's

f 4.90 - f 6.90 - f 12.50
lint naar verkiezing.

G. ED. BORST

Vlamingstraat 23 - 25 - 27

HEEREN MODE-ARTIKELEN

HEUGLIJK NIEUWS.

DAMES!

Bezoekt op Uwe wandeling het magazijn van

E. VAN DER HORST
BURGWAL 8, b. d. Wagenstraat.

Vanaf Maandag 14 Juni zullen alle voorradige goederen voor tot nu **ONGEKENDE PRIJZEN** worden **UITVERKOCHT**. Eponge in Wol, Katoen, Zijde, Crepon, Vertige, Mille Fleurs, Crepe de Chine, Messaline, Taffetas, alles **DUBBEL BREED**. Wolle Stoffen, Borduursels en verder allerhande Mode-Artikelen.
Alle goederen bij mij gekocht en niet naar genoegen zijnde, worden gaarne omgeruild.

Schill & Capadose

Hofstraat 17 's-Gravenhage

BANKIERS - KASSIERS.

ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS.

SAFE-DEPOSIT.

OPEN EN GESLOTEN BEWAARNEMING.

DEPOSITO's, PROLONGATIES.

CHANGE.

ASSURANTIE. LEVENSVERZEKERING.

THE BERLITZSCHOOL OF LANGUAGES.

WELBEKEND - BU ALLEN DIE MET VERLOF IN NEDERLAND VERTOEFEN

DEGELUK ONDERWJS IN

DUITSCH. ENGELSCH. FRANSCH. SPAANSCH. ITALIAANSCH.

LET OP HET JUISTE ADRES DER ORIGINEELE BERLITZSCHOOL

OVER DE WAALSCHERKERK

58^a NOORDEINDE NIET BOVEN KRUL TEL: 2234

Adverteeren doet verkoopen.

van Australië moest worden gezocht. De bank verleende in dien tijd de hulp. Hier werd het moratorium ingesteld, maar er behoefde maar een beperkt gebruik van te worden gemaakt. De afwikkeling der zaken kon vrij geregeld worden volbracht.

Kust van Somali. Te Djibouti bracht de oorlog dadelijk een bijna volslagen stilstand van uitvoerzaken. Zonder de hulp te onthouden, moest de afdeling toch eenige vermindering in haar escomptes brengen. Het gedwongen in omloop brengen van papiergeld, is achteraf gebleken niet noodig te zijn geweest. Op geen enkel oogenblik is de kas van Djibouti beneden de statutaire grens gedaald, de som der aangeboden biljetten is natuurlijk voldaan.

Océanie. De moeilijkheden der gemeenschap met Tahiti gaf wel zorgen, temeer toen Papeete door twee Duitsche kruisvaarders werd beschoten. Spoedig volgden geruststellende berichten. De bezittingen der bank waren onaangetast gebleven. Van groote zaken doen kon ook nadien echter geen sprake zijn, maar de incasseringszaken bleven ook hier boven de statutaire limite. De plaatselijke omzet komt die van het voorgaande jaar zeer nabij. 't Is niet noodig geweest het papier in gedwongen omloop te brengen.

Voor Fransch Indië luidt het rapport niet gunstig, doch dit gold voor de succursale te Pondichery reeds lang vóórdat van een oorlogstoestand sprake was. In het rapport over 1913 werd er reeds op gewezen. De pogingen der bank om den uitvoer van producten naar Europa en vooral naar Marseille te bevorderen, leidden slechts tot het doen van zaken zonder beteekenis. In de tegenwoordige omstandigheden zouden voorschotten noodig zijn, die geen voldoende waarborg geven.

In de toekomst zullen algemeene magazijnen noodig zijn, daar de kolonie of de Kamer van Koophandel te Pondichery op te richten, met warrants van de bank.

Begin Augustus werd aan de agenten in China onder gegeven hun loopende operatiën tot het strict noodzakelijke te beperken en zich van nieuwe verbintenissen te onthouden.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERAATUUR-OVERZICHT.

Over de pestbestrijding.

De redactie van de Goentoer-Bergerak is, zegt ze, „zoo gelukkig geweest de hand te leggen op een brief van een zekeren Raden Hardjosoepatmo, .. gericht aan de heeren Mr. Pleyte, minister van koloniën, Mrs. van Deventer en Troelstra, leden der Tweede Kamer”.

De tekst van dezen brief is in No. 10 van genoemd orgaan gepubliceerd en luidt:

„Hoogmogende Heer!

Het zij mij, Raden Hardjosoepatmo, ingezetene van het district Paree, afdeling en residentie Kediri, en als zoodanig directe belanghebbende bij den pestbestrijdingsdienst vergund, mij bij U te beklagen over de opvatting, die de uitvoerende ambtenaren van hun dienst hebben.

De pest dompelt de streek, waarin ik woon, in diepen rouw. Dat schijnt echter nog niet voldoende te wezen.

De bestrijdingsdienst, zoogenaamd ingesteld om de lijdende Javanen te helpen, dompelt hen echter in nog dieper rouw. Over het materiaal, benodigd voor de huizenverbetering en voor de pestbarakken, wordt vrijelijk beschikt, zonder of met minime vergoeding door het bestuur.

Zulks gebeurt ook met de werkkraft der desalieden, die in onbetaalden dienst moeten uitkomen.

Geïsoleerden, die in groote loodsen worden ondergebracht, ontvangen heelemaal niets. Ik zou hierover niet gevallen zijn, wanneer niet kort voor de komst van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal de menschen groepsgewijze wat geld in handen hebben gekregen, hetgeen varieerde van f 1.— tot f 1.50, al naar de grootte van den groep. Daaruit concludeerde ik, dat den menschen zekere tegemoetkoming competeert, en dat het aan de plaatselijke autoriteiten is te wijten, dat ze nu niets meer ontvangen, nu de Grootte Heer niet komt.

Aangezien ik de meening ben toegedaan, dat het niet in de bedoeling kan liggen van de regeerders in Holland, dat de pest het leven van den Javaan nog meer verzaart, zoo zij het mij vergund, U uit te nodigen, Uwen invloed aan te wenden tot verbetering van den toestand.

Dat U alsdan rekenen kan op de dankbaarheid van duizenden mijnner land- en rasgenooten, daarvoor sta ik borg. Bij voorbaat dankend,

Hoogachtend,

Uw dw. dr.

(w.g.) HARDJOSEPADO.

Verder vonden wij over de pestbestrijding van regeeringswege, een kort, maar te denken gevend bericht op blz. 184 van het Juni-nr. van de Macedoniër.

„Zend. S. S. de Vries te Swaroe verdient wel een bijzondere vermelding. Hij bemoeit zich met de pestlijders en wijdt zich aan hun verpleging. Hij brengt daarbij zijn eigen leven in gevaar. Gelukkig mag er aan toegevoegd, dat hij bij deze pogingen gezegend wordt. Van verscheiden lijdens wordt gemeld, dat zij genezen werden.

Het Maandbl. v. h. Ned. Zend. Gen. bl. 93, 1914 spreekt van 8 pestlijders, waarvan 4 genezen werden, en van 3 vermoedelijke pestlijders, waarvan 2 genezen werden.

De Regeering schijnt zeer weinig te doen ter verpleging. Ze laat de menschen sterven en waakt zooveel mogelijk tegen uitbreiding der ziekte. Zoo sterven er in de regeeringsbarakken 95 van de 100; en bij Zend. S. S. de Vries nog niet voluit 50 van de 100”.

De Macedoniër.

In het Juni-nr. van het Zendingstijdschrift de Macedoniër schrijft Ds. D. Bakker een artikel over het thans beëindigde mindere welvaartsonderzoek en de zending op Java. Aan de hand van de verslagen der commissie, welke met dat onderzoek was belast, gaat schr. na welke waarde, uit oeconomisch oogpunt, aan de zending op Java wordt toegekend. Zijn conclusie luidt:

Uit de resultaten van het Welvaartsonderzoek blijkt op nieuw overtuigend, dat de vrees voor de Zending op Java ongemotiveerd is. De Christelijke missie, zoo vaak als „achterlijk” uitgekregen, is één der eersten geweest, die gearbeid heeft aan de zedelijke en stoffelijke verheffing van den Javaan.

Ds. Dijkstra bespreekt, onder het opschrift: „Vluchtig neergeschreven”, het jongste reisgeschrift van den heer Van Kol: Driemaal dwars door Sumatra en zwerftochten door Bali. De schrijver is vooral misnoegd over de uitlatingen van den heer Van Kol over de Zending in Indië, en noemt

verschillende staaltjes, die bewijzen dat hij de zaken „te vluchtig” heeft neergeschreven. Een voorbeeld.

„Hoe vluchtig het ging met zijn schrijven en ook met de correctie van zijn boek bewijst wel hetgeen hij zegt van de Doopgezinde Missie in Pakantan, hetwelk hij vluchtig Pakantan spelt, waar Zendingen „met Hollandsche namen en veel geld, niet het minste succes hebben onder de Mahommedanen, waartusschen zij leven”. Waarom die Zendingen veel geld hebben, weet schrijver dezes niet, misschien ontvangen ze meer tractement dan f 120 per maand, dat volgens den heer van Kol de Rijnsche Zendingen genieten, misschien hebben ze in eenig ander opzicht het wat beter dan anderen. Het is voor des heeren van Kol's vluchtig oordeel niet gemakkelijk goed te maken. Krijgt iemand maar f 120 en wordt er een vrouw voor hem „uitgekozen” dan wordt hem dat naar het hoofd geworpen, heeft iemand wat meer, dan heeft hij veel geld en niet het minste succes.

Maar dat „niet het minste succes” is toch ook weer wat vluchtig gezegd. Te Pakantan is het werk in 1869 begonnen en er is nu een gemeente met 150 volwassen leden; een zieletaal vermoedelijk van 3 à 400. Dat is niet veel onder 45.000 Mahommedanen, die in Pakantan wonen, maar het oordeel „niet het minste” is toch wel wat vluchtig”.

Tijdschrift voor Nijverh. en Landb. in Ned.-Indië.

De April-afl. bevat o.m.: Nogmaals de handel van Ned.-Indië en het gebrek aan scheepsruimte. — Bijdrage tot de kennis der klimatologische gesteldheid van Ambon. Eenige oudere klimatologische gegevens, verzameld door P. J. Smits. — Bruto of netto bouw als eenheid voor opgaven in de rietcultuur. Praeadvies van Dr. Ph. van Harreveld. — De thee-cultuur op Sumatra. Voordracht van Dr. Ch. Bernard. — De thee-zaadvlug en hare bestrijding, door S. Leefmans. — De opheffing der Gouv. koffie-cultuur. — De vooruitzichten voor Robusta-koffie en voor coca. — De regenval op Java.

Veeartsenijkundige Bladen voor Ned.-Indië.

Onder een aantal bijdragen van zuiver vakkundigen aard, bevat de 2e afl. van deel 27 der Veeartsenijkundige Bladen voor N. I. eene beschouwing van Dr. B. Vrijburg over het veeteeltbedrijf op Java en Madoera, welke bezigheid weliswaar geen hoofdmiddel van bestaan der inlanders vormt, maar toch, uit den aard der zaak, als nevenbedrijf onmisbaar is, zoolang de Javaan in den landbouw zijn hoofdbestaan vindt. De schrijver behandelt de zaak economisch, de technische aangelegenheden laat hij buiten beschouwing.

Geneeskundig Tijdschr. voor Ned.-Indië.

In de 2e afl. van den loopenden jaarg. van dit tijdschrift zijn o. m. de volgende opstellen geplaatst:

Over het vernietigen van muskieten en muskieten-larven, door Dr. A. J. Salm. — Het verband- en operatiegebouw van het Militair Hospitaal te Weltevreden, door Dr. F. W. van Haeften. — Keuring, bewaring en behandeling van zilvervlies-rijst (bras pitjah koelit), door Dr. W. C. M. Ottow. — Jaarverslag van de Lands-koepokinrichting en het Instituut Pasteur te Weltevreden over 1914, door Dr. A. H. Nijland. — Het nieuwe diphterie-vaccin van Von Behring.

De Kartini-scholen.

Blijkens het laatste jaarverslag der Vereeniging „Kartini-fonds” bestaan er thans met steun van die Vereeniging 3 Kartini-scholen in Ned.-Indië ten behoeve van meisjes, behorende tot de Inlandsche bevolking.

De school te Batavia, aangevangen met 30, telt thans reeds 110 leerlingen. Die te Madioen, door eigen aandring van eenige Inlanders gesticht, door den Regent voorloopig geholpen aan een gebouwtje, door het Kartini-fonds gesteund met f 2000 voor het oprichten van een eigen schoolgebouw, werd 5 Januari 1914 geopend met 53 leerlingen en telt er thans reeds 85. Die te Semarang heeft 3 klassen met 105 leerlingen. Zij geniet een regeeringstoelage van f 6500 en zal binnenkort in een eigen schoolgebouw, waarvoor de Regeering evenzeer hulp verleende, gevestigd zijn.

De kosten dezer school boven de Regeerings-toelage worden voor de helft door het Kartini-fonds in Nederland, voor de andere helft door de Kartini-stichting te Semarang gedragen. Het voornemen is, deze school tot een met zeven klassen uit te breiden. De scholen behorende tot de z.g. Hollandsch-Indische, zoodat het Nederlandsch de voertaal bij het onderwijs is. De Inlandsche talen worden er echter niet verwaarloosd.

Nederlandsche onderwijzeressen besturen thans nog de scholen en geven er onderwijs. Men hoopt echter, dat de tijd niet ver is, waarin ook inlandsche vrouwen aan het onderwijs harer landgenooten op ruimer schaal zullen medewerken.

In het „Bat. Nieuwsblad” wordt nog medegedeeld, dat den 3den Mei jl. de Buitenzorgsche Kartini-school is geopend.

De Indische Gids.

Inhoud van de Juni-aflevering: De phrase bij het vraagstuk van de verdediging van Indië, door E. A. A. van Heekeren. — Hervorming van de Indische Staatsbegroting, door Wellenstein, c.i. — Een uitkijk op het Indische schip van staat, door A. J. Lievegoed. — Hamer en aambeeld, door Mr. J. F. Dijkstra (III, Saamhoorigheid). — De robbin van Radjast'han, Naar het Engelsch van R. E. Forrest. — Varia (Over Inlandsche ziekenverpleging in Ned.-Indië. — Indische onderwijscommissie. Enz.). — Maandelijksche revue van brochures, enz. — Koloniale literatuur. — Wetenschap en industrie (Ned.-Ind. Vereeniging tot Natuurbescherming. — De opsporing van delfstoffen in Indië. — Tropische geneeskunde. Enz.). — Maandelijksche bibliographie voor Oost- en West-Indië, door W. C. M.

Koloniaal Landbouw-Museum.

In het jongste Nr. van Eigen Haard geeft Dr. H. H. Zeijlstra Fzn. het slot van zijn geïllustreerde beschouwingen over het doel, de inrichting, de verzamelingen enz. van het Koloniaal Landbouw-Museum te Deventer, dat in de vorige maand plechtig geopend is.

Leven op Java.

Bij J. Ploegsma te Zwolle verscheen: „Leven op Java. Critische opstellen. Nieuwe, geheel omgewerkte en uitgebreide uitgaaf van Hollanders op Java en in Holland, door Mr. D. J. van Doornick”.

De strekking van dit werk is in enkele woorden samen te vatten. De schrijver, die zelf zegt dat hij in Indië niet kon aarden, zoekt noch zijn kracht in een uitbundige verheerlijking, noch in een algeheele afbreking. Er is naar zijn gevoelen veel leelijks in de Europeesche samenleving op Java, maar ook veel schoons. Mr. v. D. beschouwt de zaken van een volkomen objectief standpunt en heeft een aangenamen schrijfrant.

INSTITUUT VOOR MEISJES

EXTERNAAT — BEPERKT INTERNAAT.

Kronenburgersingel 2 en 4, Nijmegen (Holland)

School- en Pensioengeld internaat f 800.-

Met inbegrip der vacaties . . . f 1000.-

De Directrice: A. J. NELCK

MAGAZIJN VAN

Heerenhoeden en Pelterijen,

EDUARD PELGER,

Prinsestraat 35 - Den Haag,

Telefoon No. 3902.

M. P. MULLER,

Galileistraat 133 en 129

Valeriusstraat 13

Tel. H 6375

Tel. H 6370

MAGAZIJNEN VAN

Gas- en Electriche Ornamenten.

BADEN EN GEYSERS.

G. RANKE - DEN HAAG

Reinkenstraat 17

Telefoon 4271

Manufacturen - Lingerie - Tricotage

Mousseline's - Grèpon - Voile - Blouses.

A. ASSENBERG,

Prima kwaliteit GUMMIHAKKEN.

Schoenmaker, Diverse soorten CREAMS, VETERS, enz.

Columbusstraat 73, Den Haag.

Levert voor billijke prijzen SOLIED en NET WERK.

Flugge bediening.

Reparatiewerk wordt op verlangen gehaald en thuisbezorgd.

N.B. Prijscourant op aanvraag verkrijgbaar.

RESTAURANT 1e ETAGE, Ingang No. 17 Tel. Int. 2479

Plat du jour f 0.50 — Diners f 0.90, f 1.40, f 2.00, A la carte.

RESTAURANT - KNAPPSTEIN

VLAMINGSTRAAT 15-17 - 's-GRAVENHAGE

Des avonds na 8 uur: PLAT DU SOIR à f 0.75

PARTERRE: LUNCHROOM, INGANG No. 15, KOUDE EN WARMESPIJZEN.

RIPPEN

Pianohandel

PIET HEINSTRAT 42

ELANDSTRAAT 17.

Tel. 4683.

Verhuren

Stemmen

Coprah-aangelegenheden.

Den 24en aart j.l. werd te Pandeglang door den assistent-resident J. H. Nieuwenhuys, eene vergadering gehouden met belangstellenden bij den coprah-handel, ter bespreking van den toestand, welke zou kunnen voortvloeiën uit het tot contrabande verklaren van dat artikel. Het verhandelde kan men vinden in het April-nr. van het periodiekje: „Het bestuur van de Centrale Kas te Batavia aan belanghebbenden en belangstellenden bij het volksredietwezen in Ned.-Indië”.

Tectona.

In de April-afl. van het Boschbouwkundig Tijdschrift Tectona een belangrijke verhandeling van den heer H. J. Kerbert, getiteld: Een bijdrage tot de kennis der Preangerboschen. — Verder eemige mededeelingen van P. van Zon omtrent den kamferboom (*Dryobalanops aromatica*).

De Indische Mercur.

Voorlaatste inhoud van No. 22: Opening van het Koloniaal Landbouwmuseum te Deventer (met afb.). — De gomziekte van het suikerriet veroorzaakt door *Bacterium vasculare* Cobb, door J. J. Paerels. — Pestbestrijders en beschermers van den landbouw, ratten-vrije woningen, door J. H. Stiffken. — De met riet beplante oppervlakte van Java. — Invoer op Java en Madoera. — De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen.

Weekblad voor Indië.

In No. 2 van den nieuwen jaargang nagenoeg uitsluitend oorlogslectuur; daar tusschen in een reproductie van een door den Nederlandschen schilder Van Lely vervaardigde beeltenis van den landvoogd, met bijschrift van den heer M. van Geuns.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

Verslag van het Koloniaal Arbeids- en Informatie-Bureau „Oost en West”.

Na het overlijden in December 1913 van den in het vorig jaarverslag herdachten directeur van het bureau, den heer F. C. Kist, werd zijne functie, in afwachting van de keuze van een vervanger, eerst waargenomen door den heer Maitland en na de overbrenging van het bureau van den Lange Vijverberg naar de Heulstraat 17, in de laatste dagen van Februari, door den heer Grooss, secretaris van het hoofdbestuur der vereeniging „Oost en West”.

Tot de benoeming van een nieuwen directeur kon niet dadelijk worden overgegaan, omdat dit afhankelijk was van een beslissing der Regeering ten aanzien van ons bureau.

Het bureau mocht zich n.l. reeds dadelijk verheugen in de sympathie van de Regeering, en Z. E. de Minister van Koloniën nam in overweging om door middel van ons bureau zich te verzekeren van een ruime, degelijke keuze van candidaten voor Gouvernementsbetrekkingen. Met den daarmede dan verband houdenden geldelijken steun van de Regeering zou ons bureau op grooteren voet, geheel aan het doel beantwoordend, moeten zijn ingericht. Z. E. meende echter op grond van den weinigen bijval en de bezwaren, die het denkbeeld reeds dadelijk bij de Staten Generaal ontmoette, dit te moeten prijs geven, zoodat het bureau ook verder op eigen krachten moest drijven.

Aangezien deze zeer gering waren, kon er niet aan worden gedacht om een directeur op een ruime bezoldiging aan te stellen, en werd zelfs rijpelijk overwogen of niet tot de opheffing van het bureau moest worden overgegaan; temeer daar de resultaten tot nu toe niet bemoedigend waren.

Wel werd het bureau, evenals het eerste jaar, overstromd met aanvragen van werkzoekenden, maar met de werkgevers kon nog niet voldoende aanraking worden verkregen. Doch terwijl de vraag omtrent de wenschelijkheid van opheffing van het bureau verrees, zag de waarnemend directeur eenig resultaat opdagen van zijne aanhoudende pogingen om de aandacht van de werkgevers op het bureau te vestigen. Hij kreeg kort na elkaar aanvragen van vier werkgevers om behulpzaam te zijn bij de keuze van werkkrachten. Een cultuurmaatschappij vroeg een employé en een assistent-boekhouder; een andere cultuurmaatschappij drie machinisten; en een boekhandel en drukkerij een boekhoudster en een bedrijfschef voor de binderij. Men besloot dus de werkzaamheden voort te zetten; de secretaris van het hoofdbestuur, de heer Grooss, bleef met de waarneming der betrekking van directeur belast.

Doch nu kwam de groote oorlog weer het gunstige vooruitzicht schaden, met het gevolg, dat van de aangevraagde personen slechts twee tuin-employés werden geplaatst en uitgezonden. Een cultuurmaatschappij verzocht de aanneming van een assistent-boekhouder tot betere tijden uit te stellen; de hout-exploitatie-maatschappij geraakte in moeilijkheden, zoodat de onderhandelingen afbrongen; terwijl de boekhandelsfirma om andere redenen de aanneming uitstelde. Met de laatste firma zijn intusschen de onderhandelingen weder geopend, zoodat de uitzending van een boekhoudster en een bedrijfschef zoo goed als verzekerd is.

In het afgelopen jaar werden talrijke circulaire's aan de werkgevers gezonden. Er kwamen 487 schriftelijke en mondelinge aanvragen van werkzoekenden in, waarvan echter slechts 124 in aanmerking kwamen voor inschrijving in het aanbevelingsregister. Aan allen, die daarvoor in aanmerking kwamen, werden raad en aanwijzingen gegeven. Van alle door de Regeering gedane oproepingen voor Rijksbetrekkingen werd aan de daarvoor in aanmerking komende ingeschrevenen een exemplaar gezonden, zoo noodig met de vereischte aanwijzingen.

Voor zoover is kunnen bliken, werden twee jongelieden door bemiddeling van het bureau in particuliere betrekkingen in Ned. Oost-Indië geplaatst; slaagden 10 jongelieden, die van ons een oproeping ontvingen voor een plaatsing in gouvernementsbetrekkingen, in hun sollicitatie; terwijl 1 jonge dame en 13 jongelieden mededeelden, dat zij een particuliere betrekking in Nederland of Indië hadden gevonden, door rechtstreeksche aanmelding zonder onze bemiddeling, onder dankbetuiging voor onze inlichtingen en moeite, welke dus blijkbaar voor hen van eenig nut waren geweest.

In verband met den in de Algemeene Vergadering der vereeniging „Oost en West” in Juli 1914 uitgesproken wensch, werden geen bemiddelingskosten meer gevorderd van de geholpenen, maar werd er op vertrouwd, dat de werkgevers tot de voldoening daarvan zich genegen zouden betoonen. Intusschen, zooals hierboven is vermeld, heeft ons bureau verschillende jongelieden, al kon het hun niet door zijn rechtstreeksche bemiddeling een betrekking bezorgen, toch terecht kunnen helpen door een weg aan te geven, langs welken zij mogelijk zouden slagen en op daarna gevolgde vragen van den werkgever inlichtingen omtrent hen te verstrekken. Wel is waar ontging aldus aan ons bureau de zoo noodige geldelijke ondersteuning, doch het toonde daarmede niettemin zijn recht van bestaan en verwacht mag worden, dat vooral wanneer de tijdsomstandigheden weder tot het normale zullen zijn teruggekeerd, het ons ook aan stoffelijke bliken van waardering tot instandhouding van het Koloniaal Arbeids- en Informatiebureau niet zal falen.

De wd. directeur,
E. F. GROOSS.

Verslag omtrent den financiëlen toestand van het Koloniaal Arbeids- en Informatie-Bureau „Oost- en West”, over 't jaar 1914.

Sloot op 1 Januari 1914 de rekening van het bureau met een saldo, groot f1201.12⁵, benevens 4 certificaten N. W. S. ieder groot nominaal f1000.—, op den 31 December 1914 toont de afrekening een saldo aan van f1220.42³, benevens 2 certificaten N. W. S. ieder groot nominaal f1000.—.

Gedurende den loop van het jaar 1914 werd voor vergoeding van plaatsingskosten f37.50 ontvangen, terwijl aan abonnementsgelden f120.— werd geïnd. Een abonné wenschte niet langer bij te dragen en betaalde dan ook voor het jaar 1914 geen contributie.

Uitgegeven werd tot een bedrag van f1805.68 en ontvangen f281.33, zoodat het fondskapitaal verminderde met f1524.35.

In 1915 werd nog f150 aan bemiddelingskosten ontvangen voor 2 door tusschenkomst van het bureau in 1914 uitgezonden jongelieden naar Ned. Oost-Indië.

Deze gelden zijn in 1915 ontvangen en bij de kas ingenomen en worden op de afrekening over het jaar 1915 verantwoord.

's-Gravenhage, 31 December 1914.

De Beheerder,
HARTING.

Verantwoording van het Koloniaal Arbeids- en Informatie-Bureau „Oost en West” over het jaar 1914.

Ontvangsten.

Volgn.	Bedragen.
1. Saldo in kas op 1 Januari 1914	f 1201.12 ⁵
1. Abonnementsgelden	„ 120.—
2. Ontvangen plaatsingsgelden	„ 37.50
3. Gekweekte rente	„ 123.73
4. Opbrengst van den verkoop van 2 certificaten N. W. S. ieder groot nominaal f1000	„ 1543.75
Totaal.....	f 3026.10 ³

Uitgaven.

Volgn.	Bedragen.
1. Toelagen en tractementen	f 1025.20
2. Advertentiekosten	„ 442.67
3. Voor de aanschaffing van een compleet kaarten systeem	„ 120.72
4. Administratiekosten van den Directeur	„ 125.09
5. Schrijffloonen	„ 80.—
6. Administratiekosten van den Beheerder	„ 12.—
Saldo in kas op 31 December 1914	„ 1220.42 ³
Totaal.....	f 3026.10 ³

Beschikbare fondsen.

2 certificaten N. W. S. ieder groot nominaal f1000.—	f 2000.—
Aan contanten	„ 1220.42 ³
Totaal.....	f 3220.42 ³

's-Gravenhage, 1 Januari 1915.

De Beheerder,
HARTING.

Verslag van de Commissie van Raad en Voorlichting ten behoeve van personen die een werkring zoeken in Nederlandsch Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, over het jaar 1914.

In het jaar 1914 verstrekte de Inlichtingendienst der Vereeniging „Oost- en West”, Heulstraat 17 alhier, 225 schriftelijke en 181 mondelinge informaties, welke bijna alle op Oost-Indië betrekking hadden.

P. B. VAN MOORSEL & CO

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het geheel of ged. installeren van woningen.

M. VISSER,

voorh. A. J. RODBARD.

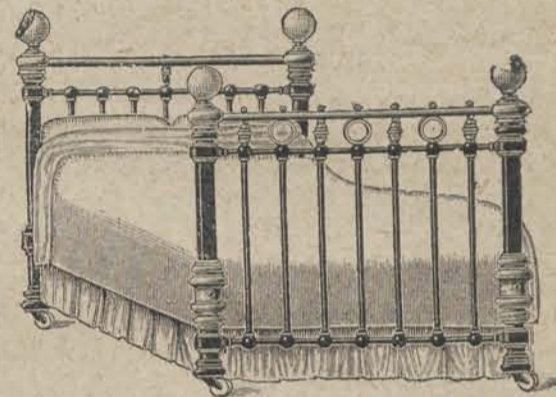
Spuistraat 69 - DEN HAAG - Telefoon 5470.

**Fabriek en Magazijn van Gouden-, Zilveren en Diamantwerken
REPARATIE-INRICHTING.**

Th. A. A. SIMONIS,

GROENMARKT 34, over de Prinsestraat.

TELEFOON 2535. DEN HAAG.

Specialiteit in BEDDEN.

Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn gesloten van half een tot twee uur.

Dr. ALIMONDA's

ELECTRISERTOESTELLEN, veel verbeterd, geen losse contacten, geen oxydatie, bijna geen onderhoud.

Garantie — Inruilen.

GEMAKKELIJKE BETALINGS-CONDITIËN.

Ook te huur.

P. J. HUIJGENS DEKKER, Weimarstr. 94.
(Oogen diagnose) Ged. Natuurarts.

Firma J. SCHEENHOWER & Zn

Gevestigd 1844.

Complete Meubilering.

Prinsegracht 26 - 's-Gravenhage - Telefoon 5164.

VERKOOPHUIS

GR. HERTOGINNELAAN 103-105-107
VALERIUSSTRAAT DEN HAAG
- Tramhalte Lijn 3 -

Eenig adres voor hen die zich goed en voordelig van nieuwe of Tweedehands Meubelen willen voorzien. —

DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND
— van 10 tot 4 uur. —

Het aantal schriftelijke inlichtingen was, in vergelijking met 1913, stationnair gebleven, de mondelinge inlichtingen verminderden eenigszins, doordat vele personen, welke om betrekkingen sollicitieerden, zich tot het Koloniaal Arbeids- en Informatiebureau wendden.

Het is begrijpelijk, dat de Europeesche oorlog, die begin Augustus uitbrak, ook eenigszins invloed uitoefende op het inwinnen van inlichtingen omtrent betrekkingen in Indië, want het raakte tegen het einde van het jaar bekend dat, tengevolge van de slechte communicatie met Nederland, vele ondernemingen in Indië tot bezuinigingen moesten overgaan en een gedeelte van haar personeel ontsloegen dan wel minder salaris gaven, hetgeen van zelf stremmend werkte op het aanbod van krachten.

Toch kan verklaard worden, dat de Inlichtingendienst in het verslagjaar met vrucht gewerkt heeft, vele personen door raad en voorlichting geholpen zijn en zich dankbaar betoonden voor de belangelooze adviezen die zij verkregen. Het is begrijpelijk, dat enkelen in hunne hooge verwachtingen teleurgesteld werden, maar anderen daarentegen kregen een beteren kijk op Indische toestanden en waren zodoende beter gewapend met kennis ter vervulling van de taak, die hen aldaar wachtte.

Verscheidene vragen, niet thuisbehorende bij den Inlichtingendienst, werden gedaan door personen, die door kennis en couranten naar de Heulstraat 17 verwezen waren, omdat de Vereeniging „Oost en West” in den lande reeds zóódanig bekend is, dat ieder, die iets omtrent Indië heeft te vragen, naar ons bureau verwezen wordt. Zooveel mogelijk werden deze personen terecht gewezen of hun aangeraden zich te vervoegen tot die personen of instellingen, waar zij de gevraagde hulp zouden kunnen verkrijgen.

In het begin konden de werkzaamheden van den Inlichtingendienst niet geheel afgescheiden gehouden worden van die van het Koloniaal Arbeids- en Informatiebureau „Oost en West”.

Nadat eene betere regeling van ieders taak was tot stand gekomen, kon in de laatste maanden van het jaar de samenwerking echter ongestoord plaats vinden.

De in den loop van het jaar gedane vragen kunnen tot de volgende rubrieken worden gerangschikt, als:

	schriftel. mondel. totaal.		
Betreffende betrekkingen in het algemeen	38	20	58
Betreffende Gouvern.-betrekkingen	61	18	74
Betreffende Part. betrekkingen	40	57	97
Betreffende de reis naar Indië, het leven, de kleeding	8	9	17
Betreffende een bepaalde plaats of landstreek	10	2	12
Betreffende bepaalde maatschappijen, ondernemingen of personen	12	5	17*
Betreffende opleiding tot en vereischten voor bepaalde ambten, de bezoldigingen, pensioenen	31	18	49
Betreffende brochures en boekwerken over Indië, woordenboeken enz.	13	1	14
Betreffende de meest uiteenlopende onderwerpen, niet afzonderlijk te rangschikken	12	6	18
	225	131	356

Na het uitbreken van den oorlog werden vele inlichtingen ingewonnen omtrent de mogelijkheid om tijdens de mobilisatie in Indisch dienstdienst, voornamelijk als onderwijzer, over te gaan.

Geen boekjes verschenen in den loop van het jaar; de pogingen, in het werk gesteld om over de betrekkingen bij de bergcultures werkjes geschreven te krijgen, werden met geen goeden uitslag bekroond.

Een tweede veel verbeterde druk verscheen van het boekje: „De ambtenaar bij het onderwijs in Nederlandsch-Indië”; dit vond gereeden afzet.

Van het personeel van het Ministerie van Koloniën ondervond het bureau alle hulp en medewerking, daar waar inlichtingen gevraagd werden, terwijl ook door de afdeling „Personeel” geregeld exemplaren of overdrukken van de Staatscourant, waarin oproepingen voor de vervulling van Gouvernementsbetrekkingen of aanvragen van personeel voor Indië gedaan werden, ons werden toegezonden, welke oproepingen in haar geheel in het Koloniaal Weekblad gepubliceerd werden, terwijl exemplaren er van gratis onder de belanghebbenden verspreid werden.

De Commissie belegde twee vergaderingen, waarin de werkzaamheden van den Inlichtingendienst en van het Koloniaal Arbeids- en Informatiebureau „Oost en West” uitvoerig besproken en geregeld werden.

Het arbeidsveld van beide bureaus is thans afgebakend; er bestaat betere samenwerking sedert zij in een zelfde gebouw gevestigd zijn.

Uit het bovenstaande blijkt n.b.m., dat de Inlichtingendienst steeds een ruim veld van arbeid heeft en ook het vertrouwen van het publiek bezit, waar dit het inwinnen van inlichtingen, raad en voorlichting omtrent Oost- en West-Indië beoogt, ten einde beter op de hoogte en bekend te raken met de eigenaardige toestanden en gebruiken, welke aldaar bestaan in afwijking van de alhier heerschende.

's-Gravenhage, 1 Mei 1915.

De Secretaris van den Inlichtingendienst,
J. L. v. GENNEP.

In de leeszaal Heulstraat 17, den Haag, zijn o.a. ter lezing neergelegd:

1. Encyclopaedie van Ned. West-Indië, onder redactie van Dr. H. D. Benjamins en Joh. F. Snelleman, afl. 7.
2. Uitgave No. 2 van den Ned. Anti-Oorlog Raad: Wat de Nederlandsche Anti-Oorlog Raad gedaan heeft.

Van de Afdeling Breda en Omstreken:

Verslag over het jaar 1914.

De wereldbrand, die sedert Augustus 1914 de materiele en morele waarden van het mensdom verteert, heeft ook in onze afdeling zijn druk uitgeoefend.

Onze Secretaris-Penningmeester is sedert dien datum afwezig door mobilisatie.

In Januari werd te zamen met de afdeling van Vrouwenkiesrecht alhier een lezing gehouden over Raden Adjeng

Kartini, door den heer Brouwer uit Arnhem, die goed bezocht was.

Door onze leden werd een extra bijdrage gegeven voor de bestrijding van de pest op Java; overigens is er niets bijzonders de vermelding waard.

De algemeene vergadering werd beschreven op den 2en April. De leden toonden daarin geen belangstelling te hebben en bleven thuis.

Twee bestuursleden werden gekozen, die evenwel hun mandaat niet hebben aanvaard.

Einde 1914 bestaat het bestuur uit Mevrouw Douairière W. C. Clifford Koco van Breugel, presidente, Mevrouw. Wed. G. D. van den Berg geb. Tulp, Mevrouw Weduwe G. S. Korevaar geb. van Vassen, den heer J.C. van Reijn en den heer E. G. A. Taenzer.

Ultimo December waren er 47 leden. Er was toen een batig saldo van f 80, gedeponeed op de spaarbank der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen.

Breda, den 19 April 1915.

De waarn. Secretaris,
E. G. A. TAENZER.

Rekening en Verantwoording over 1914.

BATEN.

Contributie 1914	f 103.—
Saldo in kas en spaarbank	57.12
Rente spaarbank	1.53
Extra bijdrage v. d. leden voor de pestbestrijding	62.50
Reglement	0.20
recette lezing	1.95
Totaal	f 226.30

LASTEN.

Afdracht aan het Hoofdbestuur	f 35.25
Lezing voor 1 aandeel	23.22½
Advertenties en drukloon	4.30
Zaalhuur	3.75
Porti	2.85
Afdracht Pestbestrijding	65.95
Inningskosten voor de lijstenbrengers	8.82½
Schrijfbehoeften	2.15
Naar de spaarbank	80.—
Totaal	f 226.30

Gezien en accoord bevonden. Breda, den 30 April 1915.

Breda, 28 April 1915.

De Penningmeester,
J. LANGENBACH. E. G. A. TAENZER.
H. DUIJVELAAR.

Van de Ald. Arnhem en Omstreken:

Rekening over 1914.

BATEN.

Jan 1 Saldo	f 4.18
Jan. 7 Contributie	5.—
Jan. 7 Contributie	2.50
Jan. 7 Contributie	1.50
Febr. 3 Contributie	96.—
Febr. 3 Contributie	2.50
Febr. 3 Contributie	2.—
Febr. 16 Contributie	17.—
April 2 Contributie	10.—
Mei 9 Collecte Pestbestrijding	59.50
Mei 9 Idem (voorschot)	2.50
Juni 29 Idem	2.50
Juli 27 Contributie	2.50
Aug. 4 Contributie	2.50
Sept. 1 Contributie	2.50
Sept. 1 Contributie	6.—
Totaal	f 218.68

LASTEN.

Jan 7 drukwerk	4.50
Jan. 7 advertenties	11.40
Jan. 7 huur zaal	20.50
Jan. 7 porti	2.80½
Jan. 15 honorarium B. Immink	25.—
Febr. 3 onkosten kassier	3.90
Maart 6 bijdrage hoofdbestuur en porto	44.45
Maart 16 restitutie contr. aan hoofdbestuur	3.50
Maart 18 toelage W. de Vries	5.—
April 30 advertenties	12.20
April 30 terug contrib. Zelle	2.50
Mei 9 onk. collecte pestbest.	3.50
Mei 9 afdracht pestbest.	58.50
Mei 9 restit. voorsch. pestbest.	2.50
Juni 27 bijdrage hoofdbestuur	1.50
Oct. 8 reisk. afgevaardigde	5.80
Dec. 31 saldo	11.12½
Totaal	f 218.68

Gezien en accoord bevonden,

De commissie bedoeld bij art. 10 statuten,

w.g. P. T. GOMBAULT-KRAAKE.

De Voorzitter,

w.g. L. A. H. LAMIE.

De Penningmeester,

w.g. Th. LIEFRINCK.

Van het Informatie-bureau:

De Minister van Koloniën brengt ter kennis van belanghebbenden, dat voor vijf en twintig studenten in de geneeskunde aan de Nederlandsche Universiteiten de gelegenheid bestaat om op den voet van het reglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 6 Mei 1886 no. 41, laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 23 November 1914 no. 15, in opleiding te worden genomen voor de betrekking van officier van gezondheid bij het leger in Nederlandsch-Indië, onder genot van een subsidie van f 4000 (vier duizend gulden), terwijl bovendien na de benoeming tot officier van gezondheid nog eene gratificatie wordt uitgekeerd van f 1000 (één duizend gulden), als tegemoetkoming in de kosten van eerste uitrusting.

Gegadigden zullen zich, onder overlegging van de gevorderde bescheiden, vóór 1 Augustus 1915 bij gezegd verzoekschrift hebben te wenden tot het Departement van Koloniën, alwaar op aanvraag kosteloos exemplaren zijn te verkrijgen van het reglement betreffende de opleiding.

(Nederlandsche Staatscourant van 8 Mei 1915, No. 107).

1ste Rotterdamsche
Maatschappij van verzekering tegen ongevallen
Oudehavenkade n. l. Plan C, Rotterdam.
Directie: P. R. MEES, J. BRUNSTING.
Individuele Ongevallenverzekering,
Automobiolverzekering, Enz. Enz.
VRAAGT PROSPECTUS.
Hoofdvertegenwoordiger voor Ned. Oost-Indië
de Heer N. J. TAKKEN te Soerabaia.

Telef. H 7857 **J. B. HEIJDEMAN,** Telef. H 7857
CONFISEUR. Valeriusstraat 3. PATISSIER.
Speciaal adres
Uitzending van Diners.
DEPOT VAN WIJNEN.

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma
T. C. B. TEN HAGEN en bij alle Boekhandelaren
verkrijgbaar:

De Indische Rijsttafel.

Recepten van een Indisch Kokki.

BEWERKT VOOR HOLLAND

DOOR

FRANÇOIS BLOM,
Schrijver van „De Moderne Kookkunst”

3DE DRUK.

Prijs: ingenaaid . . . f 0.75

WISBRUN & LIFFMANN.
Veenstraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.

DAMES MODEARTIKELEN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWELLEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELEN.

Adverteeren doet verkoopen.

Vereeniging OOST en WEST. Afdeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187**, zijn van **10-12** en van **2-4** uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.
Teeken- en Schilderlessen.
Lessen in moderne talen.
Fransche-, Duitsche- en Italiaansche Conversatielessen.
Opleiding admisse examen H. B. S. en Gymnasium.
Handwerklessen.
Paedagogische adviezen

Schrijf-, Kopieer- en Vertaalwerk.
Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Ademgymnastiek en hygiënisch spreken.
Lessen aan spraakgebrekkigen.
Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Dame als Lectrische of Dame van gezelschap.
Kinderjuffrouw in Indië.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer **J. A. SOETENS, Ieplaan 11.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs enz.

Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, van Lumeyst. 100,	's-Gravenhage,	{ Javaansch, Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46,	Leiden	{ Javaansch, Maleisch, Madoereesch.
C. LEKKERKERKER, Insp. Inl. Onderw. Witte Singel 92.	"	{ Maleisch, Javaansch, Madoereesch, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië.
H. TH. KAL, Laan van Meerdervoort 239	's-Gravenhage,	{ Javaansch, Madoereesch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Nachtegaalstraat 10,	Utrecht,	{ Maleisch. Soendaneesch. Battaksch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.
door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar f 0.10. 50 ex. f 2.80.

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

b. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.
door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent. 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:

De Kolonie Suriname, door REMAN Irüs;

II. **De Kolonie Curaçao**, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás” te Curaçao.
Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I.	De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.	Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. II.	De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.	Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. III.	De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.	Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.
No. IV.	De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.	Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. V.	De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.	Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. VI.	De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.	Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. VII.	De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.	Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. VIII.	De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.	Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. IX.	De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.	Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

Postzegels

voor verzamelaars te koop gevraagd, los of in Album; ook gelegenheid om in te zenden voor de veilingen.

C. J. REYERSE, Spui 147.

Vleugels, Piano's Kunstspel-Piano's, Orgels

Verhuur PIANO's van f 5.- p. mnd of f 50.- p. j. af.
VLEUGELS „ 18.- „ „ „ 180.- „ „

REPARATIE - STEMMEN - RUIL.

Afdeling Gebruikte Instrumenten.

Speciale Inrichting
voor het gereedmaken voor de TROPEN.

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG - BOEKHORSTSTRAAT 149

J. C. P. HOOGVEEN,

Hofleverancier
van H. M. de Koningin en van H. M. de Koningin-Moeder.

Wijnen, Comestibles, Thee.

UITSLUITEND 1ste KLAS KRUIDENIERS EN
INDISCHE WAREN.

Fred. Hendriklaan 141. Telefoon S. 429.
OPGERICHT 1811.

TELEFOON H 7057

C. P. A. NICOLAÏ

Specialiteit in HEEREN-MODEARTIKELEN

Ruime keuze. - Nieuwste Modellen.

Dunklerstraat 33 hoek
Valeriusstraat.

Sigarenmagazijn HAVANA HUIS,

Groot Hertoginnelaan 109, halte Lijn 3 en 13.
Den Haag.

Aanbevolen merken. { Nanjo - Queen Loanda 5 cent.
El Grande - Expres - La Belleza 4 cent.
Joseph Israëls - Vincio - Carona 3 cent.

ALLE MERKEN CIGARETTEN.

IMPORT. Telef. Haag 8450. EXPORT.

C. J. DE GILDE,

PHOTOGRAAF.

ZOUTMANSTRAAT 47. DEN HAAG.

Specialiteit voor het maken van
Binnen- en Buitenopnamen.

Bekroond op de 4de Toonstelling te Ivry-sur-Seine
met de Gouden Medaille, 28 Maart 1914.

Adverteeren doet verkoopen.

Leverancier van H. M. de Koningin.

Maison de Bonneterie

Leverancier van H. M. de Koningin.

DEN HAAG, Buitenhof-Groenmarkt.

AMSTERDAM, Kalverstraat-Rokin.

Grootst gesorteerde Magazijnen van Elegante Dames- en Kinderconfectie.

Confiserie en Chocolaterie Royales

J. A. KRUL.

Grand Salon de Rafraîchissements NOORDEINDE 44,

Steeds verkrijgbaar onze van ouds bekende

Indische SPEKKOEK à f 1.20.

A. SCHRÖDER & Co.

Groenmarkt.

Onze **Confectie-afdeeling** is
en blijft steeds ruim gesorteerd in het
nieuwste op het gebied van

BLOUSES.

BATISTEN ROBES.

PEIGNOIRS.

SPORTARTIKELEN.

Mode-Academie J. & G. DE GRAAFF,
Anna Paulownastraat 18a. - 's-Gravenhage.**VAKSCHOOL**tot volledige opleiding van Dames en Meisjes tot Costumière, 1ste Coupeuse,
Directrice en Leerares in het Costuum-, Mantel- en Lingerievak. 4729

Begin Nieuwe Cursussen 14 Juni a.s.

Directrice: G. DE GRAAFF.

P. G. JANSSEN'S
Luxe Verhuur Auto's.

Eenig adres:

KONINGINNEGRACHT 1d,

over Hoofdingang Dierentuin.

Men lette op Telefoon No.

H 852 en H 404

Auto's voor Trouwgelegenheid

en

Maand-Auto's.

„Het Blousen-Huis”

PH. BIEMAN.

Hoogstraat 21 Den Haag Telefoon 7293.

BLOUSES
COSTUUMROKKENPEIGNOIRS
JAPONNEN

In alle genres: EXTRA GROOTE maten.

Verzending naar de Tropen.

'n Kleintje

KOFFIE

Overal verkrijgbaar

DEN HAAG
Wagenstr. 48

VAN

REUSER & SMULDERS

't FIJNSTE

Een DELICATESSE in het bereik van een ieder.

Men eische dit bij z'n leverancier.

Brengt een bezoek aan **BOEATAN**

: Magazijnen van INDISCHE KUNSTNIJVERHEID :

VESTIGT U IN ARNHEM OF OMSTREKEN

VELP — STEEC ELLECOM — DIEREN — OOSTERBEEK — HEELSUM — RENKUM.

Inlichtingen gratis Bureau V. V. V. Stationsplein 15, ARNHEM en bij de Secretarissen der verschillende V. V.'s.